Biuletyn Informacyjny

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Kwiecień 2015

Nr 1 (87)

ISSN 2082-2650

REKTORAT PUM PO REMONCIE

Zdjęcia Michał Wojtarowicz

Biuletyn Informacyjny

W NUMERZE

2 **Z obrad Senatu PUM**

4 **Nowi konsultanci**

5 **Dr Olga Taryma-Leśniak laureatką programu Staże**

5 **Punktacja jednostek PUM na podstawie algorytmu za lata 2012–2014**

8 **Naukowa orkiestra na PUM, czyli finansowy koncert grany w czterech aktach**

13 **Horyzont 2020 nie tylko dla innowacji**

14 **Spotkanie ekspertów WHO**

15 **Konferencje, zjazdy, szkolenia**

- Czy choroby rzadkie są naprawdę tak rzadkie…?
- Dzień Mózgu w Szczecinie
- Europejskie szkolenie echokardiograficzne
- Druga Szkoła Zimowa
- Odkrywanie trendów, czyli nowoczesne podejście do protetyki stomatologicznej
- Choroby naczyń w reumatologii

25 **Wiosenne targi edukacyjne z PUM**

26 **Zmiany kadrowe na PUM w 2014 r.**

28 **Serwis informacyjny Biblioteki PUM**

29 **Odnaleziono „Inkę"**

30 **Oferta Wydawnictwa PUM**

32 **Profesor Zdzisław Stolzmann**

34 **25 lat Szkoły Zdrowia**

36 **Relacje nauki, sztuki i zdrowia**

39 **Wyróżnienie dla ośrodka wczasowego PUM**

40 **Wspomnienie o prof. Andrzeju Guście**

42 **Remont Rektoratu PUM**

42 **Nagroda dla DS nr 5**

43 **Z życia studentów**

- Czytamy Pomagamy
- Dolina Mukolinków
- IFMSA-Poland na różowo

Biuletyn Informacyjny – Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie. Wydawany za zgodą Rektora PUM
Redakcja: Dagmara Budek – redaktor naczelny, Kinga Brandys, Bogusława Romaniak, Jacek Rudnicki, Sławomir Szymański
Nakład 500 egz. Adres Redakcji: Biblioteka Główna PUM, al. Powstańców Wlkp. 20, 70-110 Szczecin, tel. 91 441 45 00, e-mail: biblioteka@pum.edu.pl
Skład: Waldemar Jachimczak. Druk: ZAPOL, 71-062 Szczecin, al. Piastów 42, tel. 91 435 19 00, www.zapol.com.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i redagowania otrzymanych tekstów

Z OBRAD SENATU PUM

Na posiedzeniu Senatu w dniu 21 stycznia 2015 r.:

- pozytywnie zaopiniowano awansowanie dr hab. Marii Gańczak na stanowisko profesora nadzwyczajnego PUM;
- przedstawiono projekt Strategii Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie na lata 2015–2024.

Podjęto uchwały w sprawach:

- ustalenia kryteriów oceny okresowej nauczycieli akademickich;
- utworzenia komercyjnych studiów podyplomowych o kierunku trener personalny;
- zmiany planu rzeczowo-finansowego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie na rok 2014;
- uchwalenia projektu planu rzeczowo-finansowego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie na rok 2015;
- powołania przedstawicieli Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie do rad społecznych szpitali klinicznych;

Na posiedzeniu Senatu w dniu 25 lutego 2015 r. pozytywnie zaopiniowano awansowanie dr hab. Ewy Sobolewskiej oraz dr hab. Anny Lubkowskiej na stanowiska profesorów nadzwyczajnych PUM.

Podjęto uchwały w sprawach:

- kandydatów do nadania Medalu Komisji Edukacji Narodowej;
- ustalenia warunków i trybu rekrutacji na stacjonarne studia doktoranckie prowadzone na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim, Wydziale Lekarsko-Stomatologicznym i Wydziale Nauk o Zdrowiu na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie w roku akademickim 2015/2016;
- uchwalenia regulaminu postępowania rekrutacyjnego na pierwszy rok odpłatnych studiów prowadzonych w języku angielskim na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie na rok akademicki 2015/2016;
- uchwalenia Regulaminu postępowania rekrutacyjnego na pierwszy rok odpłatnych studiów prowadzonych w języku angielskim w ramach Programu Asklepios na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie na rok akademicki 2015/2016;
- wyrażenia zgody na realizację i finansowanie projektu pt. „Innowacyjna strategia diagnostyki, profilaktyki i adiuwantowej terapii wybranych schorzeń neurodegeneracyjnych w populacji polskiej" – NeuStemGen;
- zmiany Statutu Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 PUM w Szczecinie;
- zatwierdzenia planu finansowego Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 PUM w Szczecinie;
- zatwierdzenia planu inwestycyjnego Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 PUM w Szczecinie na 2015 rok;
- zaopiniowania wniosku aplikacyjnego Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 PUM w Szczecinie o dofinansowanie inwestycji pn. „Termomodernizacja budynków Kliniki Psychiatrii SPSK 1 PUM w Szczecinie wraz z przebudową i rozbudową pomieszczeń";
- wyrażenia zgody na oddanie do odpłatnego używania majątku nieruchomego;
- wyrażenia opinii o odwołaniu dyrektora Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 2 PUM w Szczecinie w związku z przejściem na emeryturę;
- zmiany Statutu Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 2 PUM w Szczecinie oraz rozszerzenia i ograniczenia działalności szpitala;
- zatwierdzenia planu rzeczowo-finansowego Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 2 PUM w Szczecinie na 2015 rok.

Na posiedzeniu Senatu w dniu 25 marca 2015 r. podjęto uchwały w sprawach:

- przedłużenia stosunku pracy z nauczycielami akademickimi;
- rozwiązania stosunku pracy z nauczycielami akademickimi;
- wyrażenia opinii dotyczącej kandydatów do uhonorowania orderami, odznaczeniami państwowymi i odznakami;

– zaopiniowania wniosku o nagrodę ministra zdrowia dla nauczycieli akademickich za osiągnięcia naukowe;
– ustalenia limitu przyjęć na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2015/2016;
– ustalenia szczegółowych terminów postępowania rekrutacyjnego na studia stacjonarne i niestacjonarne na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie na rok akademicki 2015/2016;
– uchwalenia Regulaminu przyznawania nagród rektora Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie dla nauczycieli akademickich za osiągnięcia naukowe;
– wyrażenia zgody na realizację i finansowanie projektu pn. „Edukacja, promocja i profilaktyka w kierunku zdrowia jamy ustnej skierowana do małych dzieci, ich rodziców, opiekunów i wychowawców";
– zmiany Statutu Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 PUM w Szczecinie;
– zmiany Statutu Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 2 PUM w Szczecinie oraz rozszerzenia i ograniczenia działalności szpitala.

DB

Teksty uchwał dostępne są na stronie WWW uczelni w zakładce „Dokumenty".

ZMIANY W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ JEDNOSTEK NAUKOWO-DYDAKTYCZNYCH POMORSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO W SZCZECINIE

Zarządzeniem Rektora PUM z dnia 8 stycznia 2015 r. zmieniono nazwę Laboratorium Naukowo-Usługowego Kliniki Diabetologii i Chorób Wewnętrznych na Laboratorium Naukowe Kliniki Diabetologii i Chorób Wewnętrznych.

Zarządzeniem Rektora PUM z dnia 9 lutego 2015 r.:
– utworzono Zakład Genetyki Sądowej;
– przekształcono Katedrę i Zakład Mikrobiologii i Immunologii w Zakład Mikrobiologii i Diagnostyki Immunologicznej;
– zmieniono nazwę Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej i Medycyny Molekularnej na Katedrę Diagnostyki Laboratoryjnej;
– do Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej przeniesiono Zakład Mikrobiologii i Diagnostyki Immunologicznej;
– ze struktury Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej wyłączono Zakład Biologii Medycznej, który stanowić będzie samodzielną jednostkę w strukturze Wydziału Nauk o Zdrowiu.

Zarządzeniem Rektora PUM z dnia 25 lutego 2015 r.:
– ze struktury Katedry Położnictwa i Ginekologii wyłączono Klinikę Medycyny Matczyno-Płodowej i Ginekologii;
– zlikwidowano Katedrę Położnictwa i Ginekologii;
– przekształcono Klinikę Neonatologii w Katedrę i Klinikę Neonatologii;
– połączono Klinikę Medycyny Matczyno-Płodowej i Ginekologii i Klinikę Medycyny Rozrodu i Ginekologii w nową jednostkę pod nazwą Klinika Perinatologii, Położnictwa i Ginekologii funkcjonującą na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim.

Zarządzeniem Rektora PUM z dnia 13 marca 2015 r. na Wydziale Nauk o Zdrowiu utworzono Zakład Zdrowia Prokreacyjnego.

Zarządzeniem Rektora PUM z dnia 16 marca 2015 r.:
– przekształcono Katedrę i Zakład Protetyki Stomatologicznej w Zakład Protetyki Stomatologicznej;
– przekształcono Katedrę i Zakład Stomatologii Ogólnej w Zakład Stomatologii Zintegrowanej;
– na Wydziale Lekarsko-Stomatologicznym utworzono Katedrę Protetyki i Stomatologii Zintegrowanej, do której przeniesiono Zakład Protetyki Stomatologicznej, Zakład Stomatologii Zintegrowanej oraz Zakład Gerostomatologii.

Zarządzeniem Rektora PUM z dnia 13 kwietnia 2015 r. rozwiązano Katedrę i Klinikę Ginekologii Operacyjnej i Onkologii Ginekologicznej Dorosłych i Dziewcząt; działająca w jej strukturze Klinika Ginekologii Operacyjnej i Onkologii Ginekologicznej Dorosłych i Dziewcząt funkcjonować będzie jako samodzielna jednostka w ramach Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim.

DB

NOWI KONSULTANCI

Konsultant krajowy w dziedzinie protetyki stomatologicznej

Dr hab. Katarzyna Grocholewicz

Konsultant wojewódzki w dziedzinie okulistyki

Prof. dr hab. Wojciech Lubiński

Konsultant wojewódzki w dziedzinie chorób zakaźnych

Dr hab. prof. PUM Miłosz Parczewski

Konsultanci krajowi są inicjatorami działań, opiniotwórcami i doradcami w zakresie realizacji zadań wynikających z potrzeb i programów zdrowotnych prowadzonych na obszarze kraju oraz w odniesieniu do kształcenia pracowników ochrony zdrowia.

Doktor hab. **Katarzyna Grocholewicz** decyzją ministra zdrowia została powołana 9 marca br. na **konsultanta krajowego w dziedzinie protetyki stomatologicznej**.

Doktor hab. Katarzyna Grocholewicz jest kierownikiem Zakładu Stomatologii Zintegrowanej i dziekanem Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego PUM. Absolwentka Oddziału Stomatologicznego Wydziału Lekarskiego Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie z 1989 r. Specjalizację pierwszego stopnia w dziedzinie stomatologii ogólnej uzyskała w 1992 r., drugiego stopnia w dziedzinie protetyki stomatologicznej w 1995 r. W roku 1997 otrzymała stopień doktora nauk medycznych, a w 2008 r. stopień doktora habilitowanego. Zajmuje się rehabilitacją protetyczną pacjentów po leczeniu ortodontycznym, biochemią śliny i twardych tkanek zębów oraz profilaktyką próchnicy.

Konsultanci wojewódzcy

Konsultanci wojewódzcy wykonują zadania opiniodawcze, doradcze i kontrolne wobec organów administracji rządowej, podmiotów, które utworzyły zakłady opieki zdrowotnej, Narodowego Funduszu Zdrowia i Rzecznika Praw Pacjenta, a także prowadzą nadzór nad stroną merytoryczną doskonalenia zawodowego i szkolenia specjalizacyjnego lekarzy.

Profesor dr hab. **Wojciech Lubiński** został **konsultantem wojewódzkim w dziedzinie okulistyki** dla województwa zachodniopomorskiego. Nominację wręczył 23 stycznia br. wojewoda zachodniopomorski Marek Tałasiewicz.

Profesor Wojciech Lubiński jest kierownikiem Katedry i Kliniki Okulistyki PUM, absolwentem PAM z 1983 r. Tytuł specjalisty w dziedzinie okulistyki otrzymał w 1990 r., rok wcześniej uzyskał stopień doktora nauk medycznych. W 2004 r. otrzymał stopień doktora habilitowanego. Jest współautorem monografii „Elektrofizjologiczna diagnostyka kliniczna układu wzrokowego".

Doktor hab. prof. PUM **Miłosz Parczewski** został **konsultantem wojewódzkim w dziedzinie chorób zakaźnych** dla województwa lubuskiego. Nominację otrzymał 29 stycznia br. z rąk wojewody lubuskiego Jerzego Ostroucha.

Profesor PUM Miłosz Parczewski jest absolwentem Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie z 2002 r. Pięć lat później uzyskał stopień doktora nauk medycznych, a doktora habilitowanego w 2012 r. Kształcił się w Wielkiej Brytanii (University of Birmingham, University of Nottingham) oraz w Rockville – USA. Pełni funkcję kierownika Kliniki Chorób Zakaźnych, Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych. Jest członkiem zespołu badawczego projektu „Rapid assessment of drug law & policy in the former Soviet Union & Central Eastern Europe" (Szybka ocena prawa i polityki wobec narkotyków w krajach dawnego Związku Radzieckiego oraz Europy Środkowej i Wschodniej). Współpracuje z wieloma organizacjami pozarządowymi.

(*red.*)

DR OLGA TARYMA-LEŚNIAK LAUREATKĄ PROGRAMU STAŻE

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej wyłoniła laureatów kolejnej edycji programu Staże. Dwunastu młodych naukowców odbędzie staże w zagranicznych instytucjach naukowych. Wśród nich jest dr Olga Taryma-Leśniak z PUM.

Olga Taryma-Leśniak jest absolwentką Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie kierunku biotechnologia. Ukończyła studia doktoranckie na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie. Stopień doktora nauk medycznych uzyskała w 2014 r. na podstawie rozprawy „Polimorfizm genów rodziny *TLR* noworodka a ryzyko porodu przedwczesnego". Zarówno podczas studiów magisterskich, jak i doktoranckich otrzymywała liczne stypendia dla najlepszych studentów i doktorantów, była także stypendystką Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie w ramach projektu: „Inwestycja w wiedzę motorem rozwoju innowacyjności w regionie – II edycja".

Od 2014 r. jest asystentem w Zakładzie Biochemii Klinicznej i Molekularnej PUM. Jej działalność naukowa koncentruje się głównie na genetycznych uwarunkowaniach chorób układu krążenia. Obecnie odbywa półroczny staż w Max Delbrück Center for Molecular Medicine w Berlinie.

(*red.*)

PUNKTACJA JEDNOSTEK PUM NA PODSTAWIE ALGORYTMU ZA LATA 2012–2014

Wzorem lat ubiegłych przedstawiamy wykaz punktów uzyskanych przez jednostki naukowo-dydaktyczne Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie w ramach obowiązującego na uczelni algorytmu oceny działalności naukowej w latach 2012–2014. Algorytm zawiera niezbędne dane służące do oceny dorobku naukowego poszczególnych jednostek PUM celem przyznania im dotacji na utrzymanie potencjału badawczego w ramach działalności statutowej.

W tabeli zestawiono liczby punktów uzyskanych przez poszczególne jednostki organizacyjne wydziałów PUM. Dla każdej jednostki, oprócz całkowitej liczby uzyskanych punktów, podano liczbę etatów nauczycieli akademickich, co umożliwiło wyznaczenie wskaźników efektywności naukowej, tj. liczby punktów wypracowanych w jednostce przez jednego nauczyciela akademickiego.

Równocześnie informujemy, iż w wyniku przeprowadzonej w 2013 r. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oceny parametrycznej oraz złożonych w roku 2014 odwołań od wyników tej oceny, wydziały Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie posiadają następujące kategorie:

- Wydział Lekarski z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim – kat. A;
- Wydział Lekarsko-Biotechnologiczny i Medycyny Laboratoryjnej – kat. A;
- Wydział Nauk o Zdrowiu – kat. A;
- Wydział Lekarsko-Stomatologiczny – kat. B.

Ponadto informujemy, iż wyszła w życie Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz niektórych innych ustaw. Zachęcamy do zapoznania się z zapisami znowelizowanej ustawy, której treść jest dostępna na stronie internetowej Działu Nauki i Współpracy z Zagranicą.

Marta Kamińska
Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą

Liczba punktów uzyskanych przez jednostki PUM w ramach algorytmu za lata 2012–2014

Lp.	Jednostka	Suma punktów	Liczba etatów naucz. akad.	Efektywność
	WYDZIAŁ LEKARSKI Z ODDZIAŁEM NAUCZANIA W JĘZYKU ANGIELSKIM			
1	Katedra Biochemii i Chemii Medycznej	4 605,50	14,63	314,80
2	Zakład Biochemii Klinicznej i Molekularnej	3 509,00	6,00	584,83
3	Katedra i Zakład Fizjologii	3 384,00	9,75	347,08
4	Zakład Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej	2 383,50	5,00	476,70
5	Katedra i Klinika Gastroenterologii	2 255,00	5,00	451,00
6	Zakład Patolologii Ogólnej	1 814,00	5,00	362,80
7	Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych	1 761,50	14,00	125,82
8	Zakład Patomorfologii	1 431,00	7,13	200,70
9	Zakład Farmakokinetyki i Terapii Monitorowanej	1 143,00	2,00	571,50
10	Klinika Kardiologii	1 130,50	8,50	133,00
11	Katedra i Zakład Histologii i Embriologii	1 121,00	6,13	182,87
12	Katedra i Klinika Okulistyki	930,50	4,75	195,89
13	Klinika Pediatrii, Endokrynologii, Diabetologii, Chorób Metabolicznych i Kardiologii Wieku Rozwojowego	868,00	7,00	124,00
14	Klinika Chirurgii Ogólnej i Chirurgii Ręki	866,00	4,50	192,44
15	Katedra i Klinika Ginekologii Operacyjnej i Onkologii Ginekologicznej Dorosłych i Dziewcząt	822,00	4,25	193,41
16	Klinika Hipertensjologii i Chorób Wewnętrznych	750,50	2,13	352,35
17	Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej	656,00	5,25	124,95
18	Katedra Medycyny Sądowej	618,50	8,13	76,08
19	Katedra i Klinika Urologii i Onkologii Urologicznej	544,00	3,50	155,43
20	Katedra Chorób Klatki Piersiowej	522,50	3,50	149,29
21	Katedra i Klinika Ortopedii, Traumatologii i Onkologii Narządu Ruchu	510,50	3,00	170,17
22	Klinika Chirurgii Naczyniowej, Ogólnej i Angiologii	450,50	5,50	81,91
23	Klinika Endokrynologii, Chorób Metabolicznych i Chorób Wewnętrznych	443,00	5,00	88,60
24	Klinika Pediatrii i Hematologii Dziecięcej	432,50	6,00	72,08
25	Katedra i Zakład Mikrobiologii i Immunologii	409,00	9,75	41,95
26	Klinika Anestezjologii i Intensywnej Terapii	361,00	3,00	120,33
27	Zakład Higieny i Epidemiologii	332,00	3,00	110,67
28	Klinika Anestezjologii, Intensywnej Terapii i Ostrych Zatruć	321,00	2,50	128,40
29	Zakład Alergologii Klinicznej	307,00	2,50	122,80
30	Katedra i Klinika Chirurgii Dziecięcej i Onkologicznej	301,50	4,00	75,38
31	Klinika Medycyny Matczyno-Płodowej i Ginekologii	299,00	4,00	74,75
32	Zakład Diagnostyki Obrazowej i Radiologii Interwencyjnej	258,00	4,50	57,33
33	Klinika Neonatologii	204,50	2,13	96,01
34	Samodzielna Pracownia Propedeutyki Chorób Dzieci	197,50	4,00	49,38
35	Samodzielna Pracownia Cytogenetyki	77,00	1,00	77,00
36	Samodzielna Pracownia Medycyny Rodzinnej	35,00	4,50	7,78
		36 055,00	190,53	
	WYDZIAŁ LEKARSKO-STOMATOLOGICZNY			
1	Klinika Patologii Noworodka	1 023,50	2,13	480,52
2	Katedra i Klinika Neurologii	901,50	6,05	149,01
3	Klinika Reumatologii i Chorób Wewnętrznych	715,50	3,50	204,43
4	Katedra i Zakład Stomatologii Ogólnej	675,50	6,13	110,20
5	Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej i Endodoncji	648,00	16,50	39,27
6	Zakład Anatomii Prawidłowej i Klinicznej	608,50	8,25	73,76
7	Zakład Radiologii Zabiegowej	556,00	2,25	247,11
8	Katedra i Zakład Protetyki Stomatologicznej	530,00	9,50	55,79

Lp.	Jednostka	Suma punktów	Liczba etatów naucz. akad.	Efektywność
9	Zakład Stomatologii Zachowawczej Przedklinicznej i Endodoncji Przedklinicznej	479,00	3,50	136,86
10	Zakład Chirurgii Stomatologicznej	465,00	4,50	103,33
11	Zakład Ortodoncji	416,50	6,00	69,42
12	Klinika Położnictwa i Ginekologii	364,50	5,13	71,05
13	Klinika Chirurgii Plastycznej, Endokrynologicznej i Ogólnej	314,50	1,63	192,94
14	Katedra i Zakład Propedeutyki i Fizykodiagnostyki Stomatologicznej	299,50	1,63	183,74
15	Zakład Periodontologii	282,50	5,75	49,13
16	Zakład Gerostomatologii	183,00	2,50	73,20
17	Klinika Chirurgii Szczękowo-Twarzowej	177,50	2,50	71,00
18	Zakład Stomatologii Dziecięcej	159,50	7,00	22,79
19	Klinika Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej	127,00	4,50	28,22
20	Katedra i Zakład Radiologii Ogólnej i Stomatologicznej	118,50	2,50	47,40
21	Katedra Neurochirurgii	108,00	2,50	43,20
22	Klinika Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej	100,00	3,75	26,67
23	Samodzielna Pracownia Rehabilitacji Pooperacyjnej Chirurgii Szczękowo-Twarzowej	0,00	1,00	0,00
		9 253,50	108,70	
	WYDZIAŁ NAUK O ZDROWIU			
1	Katedra Psychiatrii	2 082,00	17,00	122,47
2	Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego	1 536,50	11,50	133,61
3	Zakład Biochemii i Żywienia Człowieka	1 404,50	5,13	273,78
4	Zakład Biologii Medycznej	1 242,50	2,50	497,00
5	Katedra i Zakład Histologii i Biologii Rozwoju	825,50	1,50	550,33
6	Klinika Chorób Zakaźnych, Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych	825,50	3,00	275,17
7	Zakład Pielęgniarstwa	703,50	13,00	54,12
8	Zakład Diagnostyki Funkcjonalnej i Medycyny Fizykalnej	632,00	4,00	158,00
9	Samodzielna Pracownia Kształcenia Lekarza Rodzinnego	568,00	1,00	568,00
10	Klinika Ginekologii i Uroginekologii	467,00	5,75	81,22
11	Samodzielna Pracownia Gerontobiologii	449,50	1,50	299,67
12	Samodzielna Pracownia Rehabilitacji Medycznej	346,00	8,50	40,71
13	Klinika Diabetologii i Chorób Wewnętrznych	342,00	3,75	91,20
14	Zakład Farmakologii Ogólnej i Farmakoekonomiki	279,50	2,50	111,80
15	Zakład Dermatologii Estetycznej	278,50	3,50	79,57
16	Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej	264,00	5,00	52,80
17	Zakład Pediatrii i Pielęgniarstwa Pediatrycznego	251,50	4,50	55,89
18	Klinika Chorób Zakaźnych, Hepatologii i Transplantacji Wątroby	228,00	5,00	45,60
19	Klinika Chorób Skórnych i Wenerycznych	182,50	5,00	36,50
20	Zakład Nauk Humanistycznych w Medycynie	182,00	4,00	45,50
21	Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego i Ratunkowego	171,50	5,00	34,30
22	Katedra Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego	152,50	7,75	19,68
23	Klinika Medycyny Rozrodu i Ginekologii	143,00	2,75	52,00
24	Klinika Ortopedii i Traumatologii Dziecięcej	68,50	2,50	27,40
25	Samodzielna Pracownia Edukacji Medycznej	68,00	3,25	20,92
26	Zakład Farmakoterapii Dermatologicznej	43,00	4,75	9,05
27	Samodzielna Pracownia Opieki Długoterminowej	34,50	3,25	10,62
28	Klinika Anestezjologii, Intensywnej Terapii i Medycyny Ratunkowej	33,00	7,00	4,71
		13 804,50	143,88	
	WYDZIAŁ LEKARSKO-BIOTECHNOLOGICZNY I MEDYCYNY LABORATORYJNEJ			
1	Zakład Genetyki i Patomorfologii	7 647,00	12,25	624,24
2	Katedra i Zakład Biologii i Parazytologii Medycznej	1 610,50	3,50	460,14
3	Zakład Analityki Medycznej	1 430,00	4,00	357,50
4	Samodzielna Pracownia Onkologii Klinicznej	491,50	2,00	245,75
5	Zakład Medycyny Nuklearnej	397,50	2,00	198,75
6	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej	357,00	3,75	95,20
7	Samodzielna Pracownia Informatyki Medycznej i Badań Jakości Kształcenia	262,50	2,00	131,25
8	Zakład Fizyki Medycznej	191,00	3,00	63,67
9	Klinika Hematologii	171,00	3,00	57,00
		12 558,00	35,50	

NAUKOWA ORKIESTRA NA PUM, CZYLI FINANSOWY KONCERT GRANY W CZTERECH AKTACH

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie jest w pozyskiwaniu środków finansowych najskuteczniejszą jednostką naukową w województwie zachodniopomorskim, zgodnie z rankingiem Narodowego Centrum Nauki za 2014 rok. Wyłącznie w 2015 r. nasi naukowcy podpisali umowy na realizację projektów badawczych w kwocie przekraczającej 1,5 mln zł, a wyniki ostatniego konkursu informują o zakwalifikowaniu kolejnego projektu do finansowania w wysokości ponad 1,6 mln zł. Pod batutą NCN dotychczas zagrało 24 naukowców PUM, łącznie realizując 29 projektów badawczych na kwotę ponad 14 mln zł.

Narodowe Centrum Nauki w Krakowie od 2011 r. gra dla polskiej nauki instrumentami dedykowanymi dla naukowców w cyklicznie ogłaszanych konkursach: PRELUDIUM, OPUS, SONATA, SONATA-BIS, SYMFONIA, ETIUDA, FUGA, TANGO i MAESTRO. Jednocześnie w roku powstania NCN zostały podpisane pierwsze umowy na realizację badań podstawowych oraz przekazano pod opiekę Centrum projekty dotychczas prowadzone przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

O tym jak grać, aby wygrać, o największych radościach i trudnościach związanych z realizacją grantu, o tematyce projektów badawczych i dokonanych odkryciach opowiadają kierownicy realizowanych na PUM projektów badawczych finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki.

Akt 1 – Zanim zaczniesz koncert

Odpowiednie przygotowanie się do tej gry wymaga nie tylko dobrego pomysłu na badania naukowe. Równie ważne jest właściwe zaplanowanie zadań oraz ich skrupulatny opis, odpowiednie przygotowanie kosztorysu, dobór współwykonawców – słowem, każda nuta ma znaczenie!

– Istotne jest przygotowanie merytoryczne. Rzetelny i krytyczny przegląd aktualnej literatury medycznej w danym zagadnieniu jest kluczowy dla postawienia pytań, na które nasze badania mogą odpowiedzieć. Warto zwrócić uwagę na rozbieżności, nieścisłości i błędy popełniane w zebranych źródłach, gdyż stanowi to dobre uzasadnienie dla realizacji projektu – mówi lek. Michał Post, beneficjent konkursu PRELUDIUM.

Przepis na sukces to, jak podkreślają kierownicy projektów, przede wszystkim uważne przeczytanie regulaminu konkursu, konsultacja z kierownikami realizowanych projektów oraz współpraca z potencjalnym zespołem badawczym.

– Dobrze jest wzorować się na kimś, kto już otrzymał finansowanie z NCN, jeszcze lepiej skontaktować się z kilkoma takimi osobami, a najlepiej także z tymi, którzy finansowania nie dostali. Nieoceniona jest możliwość zapoznania się z uwagami recenzentów, a także ze sposobem przygotowywania kosztorysu, rozplanowaniem badań na poszczególne lata. Należy wyciągnąć z tego wnioski i napisać swój projekt. Ważne jest także, aby być przekonanym, że nasz projekt jest najważniejszy na świecie. Jeśli w niego wątpimy, zwątpią i recenzenci – podkreśla mgr Natalia Serwin, kierownik realizowanego projektu PRELUDIUM.

W przypadku osób, które rozpoczynają karierę naukową, również wybór odpowiedniego opiekuna naukowego ma kluczowe znaczenie. Nieocenioną pomocą na każdym etapie jest wsparcie prof. Barbary Dołęgowskiej, co zgodnie podkreślają dr Daria Sałata, mgr Marta Budkowska oraz mgr Natalia Serwin, laureatki konkursów PRELUDIUM.

Laureatki konkursów PRELUDIUM –
mgr Marta Budkowska i dr Daria Sałata z opiekunem naukowym
prof. Barbarą Dołęgowską

– W konkursach skierowanych do młodych naukowców dorobek naukowy opiekuna jest równie ważny jak kierownika projektu – dodaje dr Daria Sałata, stypendystka konkursu ETIUDA oraz kierownik projektu PRELUDIUM, realizowanych obecnie na PUM.

Realizujący projekty w charakterze kierownika zgodnie podkreślają, że projekt musi być przemyślany w każdym detalu.

– Powinien być nowatorski i oryginalny. Pamiętajmy, że wnioski oceniają eksperci z danych dziedzin. Ponadto należy podkreślić swoje dotychczasowe osiągnięcia badawcze (publikacje, projekty, staże) oraz swój warsztat badawczy, aby recenzenci byli pewni, że kandydat jest w stanie zrealizować ten projekt. Planując badania, musimy być pewni, że mamy sprzęt niezbędny do wykonania doświadczeń – nadmieniła dr Katarzyna Mierzejewska, zwyciężczyni w konkursie SONATA.

Na projekt należy spojrzeć całościowo – musi być zgodny z wytycznymi instytucji finansującej, ale także z wewnętrznymi regulacjami PUM.

– Pisząc wniosek, należy skontaktować się z Działem Nauki i Współpracy z Zagranicą i ustalić wcześniejszy, bezpieczny dla oddania wniosku termin, który pozwoli na weryfikację wniosku przez macierzystą uczelnię. Jest to bardzo ważne, gdyż wiele wniosków jest odrzucanych przez NCN już na etapie formalnym. Uważam, że bardzo ważne jest również skierowanie wniosku do właściwego panelu tematycznego. Dotyczy to szczególnie takich projektów badawczych, w których splatają się różne dziedziny nauki. Trzecią bardzo ważną rzeczą jest przygotowanie prawidłowego kosztorysu i uzasadnienie zaplanowanych wydatków, tak aby kwoty przeznaczone na poszczególne grupy odczynników, koszty aparatury czy wynagrodzenia nie budziły żadnych wątpliwości – podsumowała mgr Marta Budkowska, laureatka konkursu PRELUDIUM.

Akt 2 – Orkiestra gotowa – można zaczynać

Otrzymana informacja o finansowaniu to jeden z najszczęśliwszych etapów tej gry, co podkreślają wszyscy beneficjenci konkursów ogłaszanych przez NCN.

– Mimo iż kierowałem kilkunastoma projektami badawczymi, z których pierwszy sięga początków mojej pracy na PUM, dokładnie pamiętam moment, gdy po raz pierwszy otwierałem kopertę z korespondencją zawierającą informację o zakwalifikowaniu do finansowania pierwszego mojego grantu – wspomina prof. Bogusław Machaliński, kierownik projektów OPUS i HARMONIA obecnie realizowanych na PUM.

O tym, co zrobić po otrzymaniu decyzji o finansowaniu badań, opowiedziała mgr Natalia Serwin.

– Po otrzymaniu informacji o finansowaniu należy świętować. Wyniki są w pierwszej kolejności publikowane na stronie NCN. Po krótkim czasie pojawia się informacja w systemie OSF o zakwalifikowaniu projektu do finansowania, po której należy czekać na promesę finansowania, a następnie na umowę. Od momentu ogłoszenia wyników na stronie NCN do otrzymania właściwej decyzji mijają w praktyce dwa–trzy miesiące oraz kilka wizyt w Dziale Nauki i Współpracy z Zagranicą PUM. Ten czas oczekiwania na umowę polecam poświęcić na staranne zaplanowanie wydatków na materiały czy usługi priorytetowe.

Naukowa orkiestra ma szansę na sukces w momencie kiedy wykonawcy posiadają wstępne wyniki badań.

– Realizacja wszystkich założeń nieodłącznie wiąże się z oparciem na solidnych wynikach wstępnych. W każdym projekcie są jednak elementy nowatorskie, elementy ryzyka naukowego. W innym wypadku nie warto byłoby udowadniać czegoś, co jest oczywiste, a nie warte zbadania – zdradza prof. Mariusz Ratajczak, kierownik realizowanego projektu MAESTRO, zwycięzca w konkursie HARMONIA.

– Podczas oceny mojego wniosku eksperci podkreślili atut posiadania wstępnych wyników, które potwierdzały zasadność prowadzenia dalszych badań. Jeśli się takie posiada, nie należy o nich zapomnieć i koniecznie umieścić je we wniosku – podkreśla mgr Marta Budkowska.

– Najlepiej mieć już wyniki wstępne. Opracowane metody, a jak nie to kontakt z zespołem, który posiada już praktyczne umiejętności metodologiczne, tak by mieć możliwość konsultacji we wdrażaniu metody – dodaje prof. Marek Droździk, kierownik realizowanego projektu OPUS.

Akt 3 – Muzyka rozbrzmiewa

Rozpoczęcie badań to kolejny etap tego naukowego koncertu w rytm dźwięków NCN. Podczas tworzenia wniosku została założona wstępna hipoteza badawcza, a realizacja poszczególnych zadań badawczych przybliża do odpowiedzi, czy była ona słuszna.

– Oczywiście, powinno się dążyć do zrealizowania wszystkich założeń, ale nie zawsze jest to możliwe. Na sukces nie ma gotowej recepty, jak we wszystkim bardzo ważne jest odpowiednie planowanie prac – twierdzi prof. Piotr Milkiewicz, kierownik realizowanych projektów OPUS i MAESTRO.

– Znam liczne przykłady na to, że nie zawsze założenia znajdują odzwierciedlenie w finalnych wynikach badań. Tę rzeczywistość trzeba zaakceptować, gdyż nauka to jest droga do prawdy, a nie do sukcesu za wszelką cenę – dodaje prof. Bogusław Machaliński.

Na każdym etapie realizacji należy jednak pamiętać o wstępnych założeniach i celach. Jak podkreśla prof. Ewa Stachowska, kierownik dwóch zakończonych projektów OPUS, projektem należy kierować zgodnie z harmonogramem. – Aby wszystkie założenia zostały zrealizowane, należy dobrze zaplanować harmonogram, a wszystkie zadania muszą być realne do wykonania w czasie realizacji grantu – nadmienia prof. Barbara Dołęgowska, kierownik projektu OPUS, opiekun merytoryczny projektów PRELUDIUM i ETIUDA.

– Istota problemu raczej nie tkwi w sposobie realizacji, a w tym, jakie są cele projektu i sposoby ich realizacji. Od tego głównie zależy powodzenie grantu. Cele muszą być realne, a metodyka jak najprostsza, umożliwiająca uzyskanie konkretnych założeń. Stosujmy proste i znane metody. Nie należy obawiać się skomplikowanych metod (np. genetycznych), ale wówczas dobrze jest nawiązać współpracę z ośrodkiem doświadczonym w tego typu analizach. Bardzo korzystne będzie zgromadzenie grupy badanej oraz wykonanie badań pilotażowych przed złożeniem wniosku grantowego (o ile to jest możliwe). To ustrzeże nas w dużym stopniu przed niebezpieczeństwem niezrealizowania grantu – konkluduje prof. Cezary Cybulski, kierownik realizowanego projektu OPUS.

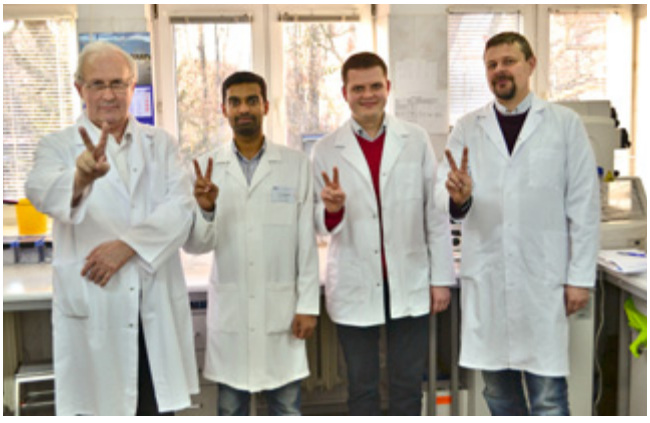

Zespół wykonawców projektu OPUS
pt. „Identyfikacja nowych genów wysokiego ryzyka raka piersi w polskiej populacji przez zastosowanie sekwencjonowania nowej generacji" pod kierownictwem prof. Cezarego Cybulskiego

Sukces każdego projektu opiera się przede wszystkim na odpowiednim doborze zespołu badawczego. – Najważniejsze w realizacji to zespół zaufanych i rzetelnych wykonawców, co daje pewność, że wyniki, które generują, są rzetelne. W realizacji projektu kluczowa jest wzajemna dyskusja i konstruktywne rozwiązywanie problemów – uważa prof. Mariusz Ratajczak.

Kierownicy projektów zgodnie podkreślają, że bez finansowania zewnętrznego w postaci projektów badawczych NCN, ograniczone środki finansowe na badania z uczelni państwowych nie pozwoliłyby na skorzystanie z usług wysokiej klasy specjalistów w wąskich dziedzinach badawczych. Nie ma co ukrywać, że takie ograniczenia finansowe wpływają na innowacyjność realizowanych badań własnych i powodują, że mogą być one prowadzone w niewielkim zakresie. Dzięki pozyskanemu finansowaniu melodia może więc dalej rozbrzmiewać.

Możliwość zakupu specjalistycznej aparatury naukowo-badawczej to równie ważna zaleta pozyskania finansów od NCN. W ramach realizowanych na PUM grantów badawczych został zakupiony m.in. drobny sprzęt laboratoryjny; fundus-kamera służąca do diagnostyki i monitorowania postępu chorób naczyniowych siatkówki, naczyniówki oraz nerwu wzrokowego; system do automatycznej ekstrakcji kwasów nukleinowych, a także manualny mikrotom rotacyjny.

Otrzymanie finansowania na badania daje wiele korzyści naukowych, co zgodnie podkreślają naukowcy. – Możliwość realizacji dużych, kosztochłonnych badań naukowych oraz zaangażowanie do badań studentów, magistrantów, doktorantów, co w efekcie prowadzi do utworzenia zespołu badawczego i realizacji prac magisterskich i doktoratów – to największa korzyść z realizacji grantu badawczego – ocenia prof. Barbara Dołęgowska.

– Moim największym osiągnięciem w zakresie realizacji projektów badawczych jest to, że wiele osób mogło rozwinąć się naukowo, o czym m.in. może świadczyć obrona 30 doktoratów, z czego ponad połowa obroniona z summa cum lauda, oraz siedmiu habilitacji. Uważam, że badania, które prowadziłem i prowadzę z moimi doktorantami i samodzielnymi już często pracownikami nauki, pozostawiają trwały ślad w nauce – nasz polski ślad – podkreśla prof. Mariusz Ratajczak.

– Największym atutem jest fakt, że mogę realizować swoje pomysły naukowe i nie jestem ograniczany przez brak środków. To niestety we współczesnej nauce jest punktem krytycznym. Napoleon I powiedział kiedyś, że do prowadzenia wojny potrzebuje trzech rzeczy: po pierwsze pieniędzy, po drugie pieniędzy i po trzecie pieniędzy. Coś z tej maksymy funkcjonuje również dzisiaj w realiach naukowych – dodaje prof. Bogusław Machaliński.

– Wynagrodzenia w projekcie motywują do pracy, zwłaszcza w trudnych momentach – podkreśla dr Mirona Palczewska-Komsa, beneficjentka zrealizowanego projektu PRELUDIUM. – Jednak przede wszystkim wsparcie finansowe na badania naukowe daje poczucie niezależności.

Doktor Daria Sałata podsumowuje, że korzyści jest wiele. Zarówno pod względem naukowym, jak i osobistym. Poza wsparciem finansowym na realizację założonych badań, zdobywa się doświadczenie naukowe, które może okazać się niezbędne do pozyskania środków na kolejne granty. – Jest to ogromne wyróżnienie, ale i równie duża odpowiedzialność – dodaje.

Badania naukowe przynoszą przede wszystkim nieocenione korzyści dla nauki i dla społeczeństwa. – Dzięki realizacji projektu udało się wykryć nowy gen dla raka piersi. Wykryć dwie mutacje założycielskie wysokiego ryzyka raka piersi o złym rokowaniu co do przeżycia, co stwarza ogromną nadzieję na wprowadzenie w naszej populacji testów DNA identyfikujących nosicieli tych mutacji. Według naszych danych objęcie zdrowych nosicielek programem badań profilaktyczno-diagnostycznych może umożliwić wykrywanie raków piersi u tych kobiet na wczesnym etapie rozwoju, wówczas gdy rokowanie jest bardzo dobre (90-proc. szansa przeżycia 10 lat od rozpoznania) w porównaniu ze złym rokowaniem związanym z rozpoznaniem zaawan-

Rodzaje konkursów ogłaszanych przez Narodowe Centrum Nauki w Krakowie w 2015 r.

Rodzaj konkursu	Opis konkursu	Rozpoczęcie naboru wniosków	Zakończenie naboru wniosków
OPUS	Projekty badawcze, w tym finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów. *Konkurs aktualnie otwarty.*	(I) 16 marca (II) 15 września	(I) 16 czerwca (II) 15 grudnia
PRELUDIUM	Projekty badawcze realizowane przez osoby rozpoczynające karierę naukową, nieposiadające stopnia naukowego doktora. *Konkurs aktualnie otwarty.*	(I) 16 marca (II) 15 września	(I) 16 czerwca (II) 15 grudnia
SONATA	Projekty badawcze realizowane przez osoby rozpoczynające karierę naukową, posiadające stopień naukowy doktora. *Konkurs aktualnie otwarty.*	(I) 16 marca (II) 15 września	(I) 16 czerwca (II) 15 grudnia
SONATA BIS	Projekty badawcze mające na celu powołanie nowego zespołu naukowego, realizowane przez osoby posiadające stopień naukowy lub tytuł naukowy, które uzyskały stopień naukowy doktora w okresie od 2 do 12 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem.	15 czerwca	15 września
HARMONIA	Projekty badawcze realizowane w ramach współpracy międzynarodowej.	15 czerwca	15 września
MAESTRO	Dla doświadczonych naukowców na projekty badawcze mające na celu realizację pionierskich badań naukowych, w tym interdyscyplinarnych, ważnych dla rozwoju nauki, wykraczających poza dotychczasowy stan wiedzy, których efektem mogą być odkrycia naukowe.	15 czerwca	15 września
SYMFONIA	Na międzydziedzinowe projekty badawcze realizowane przez wybitnych naukowców, których badania wyróżniają się najwyższą jakością, odważnym przekraczaniem granic pomiędzy różnymi dziedzinami nauki, przyczyniając się do tworzenia nowych wartości i otwierania nowych perspektyw w nauce.	15 grudnia	15 marca 2016
ETIUDA	Stypendia doktorskie.	15 grudnia	15 marca 2016
FUGA	Krajowe staże po uzyskaniu stopnia naukowego doktora.	15 grudnia	15 marca 2016
TANGO	Projekty zakładające wdrażanie w praktyce gospodarczej i społecznej wyników uzyskanych w rezultacie badań podstawowych.	Brak informacji o naborze w 2015 r.	

sowanego nowotworu (30-proc. prawdopodobieństwo przeżycia 10 lat). Według mojej wiedzy jest to odkrycie na miarę opracowania podstawowego testu BRCA1 dla polskiej populacji około 15 lat temu – wyjaśnia prof. Cezary Cybulski. – Realizacja projektu doprowadziła także do wykrycia 25 nowych genów kandydatów na gen wysokiej penetracji dla raka piersi.

Jeden z kierowników wśród korzyści wymienił możliwość dalszego rozwoju własnych zainteresowań naukowych. Badania prowadzą do poszukiwania nowych strategii terapeutycznych dotąd nieuleczalnych chorób lub takich modyfikacji stosowanych obecnie metod terapeutycznych, aby zmniejszyć ilość i natężenie działań niepożądanych występujących podczas leczenia chorób. Wyniki zrealizowanych projektów badawczych mogą pozwolić w przyszłości na opracowanie skutecznych metod ograniczania działań niepożądanych aktualnie stosowanych terapii chorób przewlekłych lub u pacjentów o określonej charakterystyce, np. w starszym wieku.

Projekt badawczy to ogromne przedsięwzięcie, nie tylko naukowe, ale także administracyjne. Na kierownikach projektów spoczywa obowiązek odpowiedniego planowania kosztów i wynagrodzeń, a także cykliczne raportowanie stanu realizacji zadań badawczych. Bez wątpienia w trakcie realizacji pojawiają się trudne momenty, wśród których wymieniane są m.in. procedury związane z przetargami na zakup materiałów i usług niezbędnych do realizacji badań. Bywa także, że występują trudności w zebraniu materiału biologicznego do badań lub problemy komunikacyjne z klinicystami, a w przypadku konkursu ETIUDA najbardziej stresująca była prezentacja projektu przed komisją, do której należała decyzja o przyznaniu stypendium.

Podczas badań wykonywanych w ramach projektu MAESTRO pod kierunkiem prof. Mariusza Z. Ratajczaka

Najpiękniejszym dźwiękiem jest ostateczne rozliczenie projektu, co przede wszystkim wiąże się z opublikowaniem wyników w renomowanych czasopismach naukowych. Niejednokrotnie na tym etapie pojawiają się największe trudności w realizacji całego przedsięwzięcia. – Odrzucanie moich manuskryptów przez czasopisma naukowe to najtrudniejszy moment w realizacji projektu. Sam proces wydawniczy trwał około roku czasu, a realizacja projektu była przewidziana na dwa lata. W ciągu tego czasu miały powstać dwie publikacje w czasopismach z impact factor. Był to prawdziwy wyścig z czasem – opowiada dr Mirona Palczewska-Komsa. – Trudne momenty są wtedy, kiedy okazuje się, że np. po roku realizacji projektu ktoś właśnie opublikował podobne dane – dodaje prof. Piotr Milkiewicz.

– Wtedy, w mojej opinii, trzeba być elastycznym i tak poprowadzić badania, aby wciąż były one atrakcyjne i dały szansę na dobrą publikację.

Pracownicy nauki podkreślają, że choć czasami ten etap realizacji projektu spędza im sen z powiek, jest także nieocenioną korzyścią z realizacji grantu, gdyż bez wsparcia finansowego nie udałoby się publikować w czasopismach z wysokim wskaźnikiem oddziaływania (IF).

Akt 4 – Gromkie oklaski na koniec

Korzyści z realizacji grantów badawczych stanowczo przewyższają wszelkie napotykane niedogodności. Kierownicy jednogłośnie przyznają, że będą ubiegać się o środki finansowe w ramach kolejnych konkursów ogłaszanych przez NCN, gdyż umożliwiają one rozwój naukowy i skuteczne sprawdzanie własnych hipotez badawczych, pojawiających się w miarę rozwoju naukowego badacza. – Moim zadaniem nie jest już wyłącznie praca przy stole w laboratorium, ale planowanie, nadzorowanie badań, pisanie publikacji i robienie czegoś, co można nazwać robieniem polityki naukowej. W nauce też wymagana jest polityka. Aby mieć możliwość realizacji tego wszystkiego, potrzebne są pieniądze na badania – mówi prof. Mariusz Ratajczak. – Szczególnie ważnym tematem dla mnie są tzw. małe komórki przypominające komórki embrionalne (ang. VSELs). Zaproponowaliśmy szereg nowych teorii dotyczących pochodzenia, hierarchii i funkcji komórek macierzystych w dorosłych tkankach. Burzymy pewne skostniałe dogmaty. Niedawno otrzymana decyzja o finansowaniu projektu HARMONIA będzie niezmiernie pomocna w tym zakresie.

Choć, jak podkreśla prof. Ewa Stachowska, ubieganie się o finansowanie i realizacja projektów nie jest łatwym kawałkiem chleba, konieczne jest stawanie do kolejnych konkursów. Naukowcy podkreślają, że dzięki wysokiemu finansowaniu badań przez NCN obecna nauka w Polsce może konkurować z projektami realizowanymi w innych krajach Europy Zachodniej czy w USA.

Należy dodać, że zanim rozbrzmieją owacje na stojąco, wszystkie założenia projektu zostaną zrealizowane, wyniki badań opublikowane np. w „Nature Genetics", zdobędzie się cenne doświadczenie w pracy naukowej, zostaną zdobyte kolejne stopnie naukowe, należy uzbroić się w cierpliwość. Nawet najlepsze projekty nie otrzymują dofinansowania przy pierwszym podejściu do konkursu. Kierownicy obecnie realizowanych na PUM projektów zachęcają, by się nie poddawać i próbować do skutku. Składając ponownie wniosek o finansowanie projektu badawczego, zgodnie z opinią naukowców, którzy przeszli tę drogę, należy skrupulatnie zapoznać się z uwagami recenzentów, gdyż niektóre z nich mogą rzucić nowe światło na dany problem badawczy, i wykorzystać okazję do wprowadzenia korekt oraz udzielić odpowiedzi na zarzuty.

Obsługą projektów badawczych na PUM zajmuje się Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą. Nie tylko realizujemy projekty w zakresie administracyjnym, ale także pomagamy Państwu sporządzać pełną dokumentację, staramy się znajdować odpowiedzi na pytania nurtujące w całym procesie realizacji projektu, a także podejmujemy działania, by pojawiało się jak najmniej trudności.

Mamy świadomość, że można zrobić jeszcze więcej, stąd też dzięki zaangażowaniu władz oraz pracowników PUM, a także poprzez nawiązaną współpracę ze wszystkimi publicznymi uczelniami naszego miasta, w dniach 13 i 14 maja 2015 r. będziemy gościć w naszych progach przedstawicieli NCN. Gród Gryfa został wybrany na miejsce obchodów III Dni Narodowego Centrum Nauki, które będą nie tylko okazją do zapoznania się z bieżącą ofertą konkursową czy regulacjami w zakresie realizacji projektów badawczych. Żywimy nadzieję, że przede wszystkim będzie to platforma wymiany doświadczeń naukowych, która przyczyni się do realizacji kolejnych projektów badawczych i owocnego aplikowania o środki finansowe na badania podstawowe.

Katarzyna Gruda
Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą

Serdeczne podziękowania kieruję do wszystkich kierowników projektów, którzy zechcieli podzielić się swoim doświadczeniem w zakresie realizacji projektów badawczych finansowanych z NCN.

HORYZONT 2020 NIE TYLKO DLA INNOWACJI

Horyzont 2020 to największy w historii program finansowania badań naukowych i innowacji w Unii Europejskiej. Jego budżet w latach 2014–2020 wynosi prawie 80 mld euro. Program ma na celu stworzenie spójnego systemu finansowania innowacji: od koncepcji naukowej, poprzez etap badań, aż po wdrożenie nowych rozwiązań, produktów czy technologii, a z drugiej strony zapewnia możliwość finansowania rozwoju kadr i prowadzenia badań podstawowych.

Zgodnie z założeniami unijnej strategii wzrostu gospodarczego Europa 2020, jednym z wyzwań stojących przed państwami członkowskimi UE jest stworzenie inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która na tle zmian światowej gospodarki i polityki zapewni całej Unii Europejskiej stabilność i konkurencyjność na międzynarodowych rynkach. Poprzez inteligentny rozwój należy rozumieć nie tylko innowacje, ale również rozwój zasobów ludzkich oraz wzrost aktywności międzynarodowej podmiotów krajowych.

Aby to osiągnąć, opracowano program Horyzont 2020, który z jednej strony wspiera współpracę nauki z biznesem (B+R), z drugiej zaś zapewnia możliwość finansowania rozwoju kadr i prowadzenia badań podstawowych. W związku z tym w ramach programu Horyzont można aplikować o środki finansowe w następujących konkursach:

ERC (European Research Council)
Granty na badania Europejskiej Rady ds. Badań dla naukowców na wszystkich etapach kariery zawodo-

wej. Jednym z istotniejszych kryteriów oceny składanych wniosków jest ich poznawczy i pionierski charakter.

MSCA (Marie Sklodowska Curie Actions) Wyjazdy/wizyty/staże w ramach Działań Marii Skłodowskiej-Curie. Beneficjentami są zarówno uczelnie wyższe/instytuty/przedsiębiorstwa, jak i indywidualni naukowcy, którzy mają szansę zdobyć wiedzę i rozwinąć umiejętności interpersonalne w wybranych przez siebie instytucjach.

FET typ OPEN (Future and Existing Technologies) Dofinansowanie projektów, których zakres tematyczny wykracza poza powszechnie znaną wiedzę.

Na szczególną uwagę zasługują również takie programy jak: Współpraca ze Wspólnym Centrum Badawczym (dla nauk o życiu: oś nr 5, Zdrowie Publiczne, Bezpieczeństwo i Ochrona) oraz Działania Koordynujące i Wspierające (Coordination and Suport Actions – CSA). Elementem wspólnym tych dwóch instrumentów jest inicjowanie i pobudzanie aktywności międzynarodowej, co ma przyczynić się do efektywniejszego propagowania wyników prac badawczych oraz inicjowania nowych przedsięwzięć naukowych. Przykładem takich działań mogą być: sieci współpracy, umowy bilateralne, konsorcja – na poziomie instytucjonalnym, oraz staże, wymiana personelu, szkolenia – na poziomie indywidualnym.

Instrumentem determinującym udział w projektach Horyzont 2020 może być program „Granty na granty" Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dzięki któremu podmioty zainteresowane mogą uzyskać nawet do 30 tys. zł na pokrycie kosztów w związku z przygotowaniem wniosku.

Więcej informacji o wymienionych typach konkursów programu Horyzont 2020 można uzyskać w Dziale Nauki i Współpracy z Zagranicą PUM, tel. 48 00 804, lub na stronie internetowej Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej – www.kpk.gov.pl.

Gabriela Garewicz
Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą

SPOTKANIE EKSPERTÓW WHO

W dniach 24–25 lutego 2015 r. w sali plenarnej siedziby WHO w Genewie odbyło się spotkanie ekspertów zajmujących się problematyką bezpieczeństwa iniekcji w aspekcie globalnym – Safe Injection Global Network (SIGN) Meeting. W spotkaniu uczestniczyła prof. PUM Maria Gańczak z Katedry i Zakładu Zdrowia Publicznego, która przedstawiła na forum WHO wstępne wyniki polskich dokonań dotyczących implementacji dyrektywy unijnej 2010/32/UE odnoszącej się do zapobiegania zranieniom ostrymi narzędziami w sektorze szpitali i opieki zdrowotnej. Do prawodawstwa polskiego Dyrektywa 2010/32/UE została implementowana Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem

Prof. PUM Maria Gańczak wśród uczestników Safe Injection Global Network (SIGN) Meeting w siedzibie WHO w Genewie

na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Profesor PUM Maria Gańczak, która od prawie 20 lat zajmuje się problematyką zakażeń drobnoustrojami przenoszonymi drogą krwi, szczególnie w warunkach pracy w ochronie zdrowia, brała udział w pracach nad wydaniem wspomnianego wyżej rozporządzenia.

Podczas spotkania SIGN przedstawione zostały po raz pierwszy rekomendacje WHO dotyczące stosowania bezpiecznego sprzętu do iniekcji domięśniowych, śródskórnych i podskórnych. Na świecie rocznie wykonuje się ponad 16 miliardów iniekcji; dla pracowników ochrony zdrowia wiąże się to z ryzykiem transmisji zakażeń, wynikającym z przypadkowego zakłucia. Profofesor PUM Maria Gańczak jako ekspert WHO była jednym z recenzentów zewnętrznych tych rekomendacji.

dr hab. prof. PUM Maria Gańczak
Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego

INTERREG IV A 2007-2013 Mecklenburg-Vorpommern Brandenburg Rzeczpospolita Polska

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CZY CHOROBY RZADKIE SĄ NAPRAWDĘ TAK RZADKIE...?

ERNST MORITZ ARNDT UNIVERSITÄT GREIFSWALD · Universitätsmedizin Greifswald · Kompetenznetz Neugeborenen-Screening · PUM · Instytut Matki i Dziecka

W dniu 10 marca 2015 r. w auli Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, w ramach realizacji projektu „Pomerania – regionem modelowym ds. współpracy terytorialnej w zakresie badań przesiewowych noworodków (PomScreen)", współfinansowanego ze środków UE Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Krajów Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia i Rzeczpospolitej Polskiej (Województwo Zachodniopomorskie) 2007–2013 (INTERREG IV A), odbyło się trzecie spotkanie z lekarzami neonatologami i pielęgniarkami oddziałowymi z oddziałów noworodkowych województwa zachodniopomorskiego. Tym razem formuła spotkania była znacznie szersza – uczestniczyło w nim blisko 200 osób, w tym również lekarze oddziałów pediatrycznych, neurologii dziecięcej, intensywnej terapii dzieci oraz chirurgii dziecięcej z naszego regionu, a także wielu studentów PUM. Konferencja odbywała się w terminie zbliżonym do obchodów Dnia Chorób Rzadkich, stąd jej tytuł: „Czy choroby rzadkie są naprawdę tak rzadkie...?"

Patronat honorowy nad spotkaniem objął wojewoda zachodniopomorski oraz rektor Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie. Współorganizatorami były: Wydział Zdrowia Publicznego Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Oddział Zachodniopomorski Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego, Oddział Zachodniopomorski Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego oraz Fundacja Nutricia. Po stronie PUM głównym organizatorem była Klinika Pediatrii, Endokrynologii, Diabetologii, Chorób Metabolicznych i Kardiologii Wieku Rozwojowego, Zakład Medycyny Nuklearnej oraz Dział Programów Europejskich PUM.

Zaproszenie do wygłoszenia wykładów przyjęli goście spoza PUM, w tym prof. Anna Latos-Bieleńska, kierownik Zakładu i Katedry Genetyki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, dr n. biol. Mariusz Ołtarzewski, kierownik Zakładu Badań Przesiewowych Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie, oraz mgr Renata Opiela z Oddziału Epidemiologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie.

Zgodnie z tematem wiodącym konferencji, jej zasadnicza część poświęcona była wczesnej diagnostyce i leczeniu dzieci z chorobami rzadkimi, w tym przede wszystkim z wrodzonymi wadami metabolizmu. Choroby rzadkie to te, które występują nie częściej niż 1 raz na 2000 żywych urodzeń. Chociaż wiele spośród nich rozpoznawanych jest

Dr hab. Maria Giżewska

wręcz sporadycznie, należąc do grupy liczącej łącznie około 6–8000 schorzeń, stanowią potencjalnie częstą przyczynę wielu ciężkich powikłań, ze zgonami włącznie.

Polsko-niemiecki projekt PomScreen Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie prowadzi od 2011 r. Założenia tego projektu, jego realizacja oraz efekty w postaci wczesnej identyfikacji dzieci z rzadkimi wrodzonymi wadami metabolizmu i schorzeniami endokrynologicznymi były tematem pierwszego wystąpienia przedstawionego przez dr hab. Marię Giżewską, koordynatora projektu. W wystąpieniu podkreślono, że diagnostyka tak rzadkich chorób, jakimi są np. acidurie organiczne, zaburzenia β-oksydacji kwasów tłuszczowych, zaburzenia metabolizmu cukrów czy wrodzony przerost nadnerczy, możliwa była przy bardzo dobrej współpracy pomiędzy PUM, Uniwersytetem w Greifswaldzie oraz Instytutem Matki i Dziecka w Warszawie. Dzięki realizacji projektu Szczecin jest jedynym ośrodkiem w Polsce, w którym prowadzi się wczesną diagnostykę w kierunku wrodzonego przerostu nadnerczy oraz galaktozemii. Z kolei Greifswald jako pierwszy ośrodek w Niemczech wprowadził w Meklemburgii/Pomorzu Przednim badania przesiewowe w kierunku mukowiscydozy. Było to możliwe dzięki przekazaniu kolegom z Niemiec wiedzy na ten temat przez zespół Pracowni Badań Przesiewowych Zakładu Medycyny Nuklearnej SPSK nr 1 PUM.

W dalszej części spotkania przedstawione zostały konkretne przykłady chorób rzadkich rozpoznawanych w Szczecinie dzięki projektowi PomScreen. Doktor Hanna Romanowska omówiła korzyści wczesnej diagnostyki wrodzonego przerostu nadnerczy. Rozpoznawanie tej rzadkiej patologii endokrynologicznej umożliwia identyfikację chorych dzieci jeszcze przed ujawnieniem zagrażających życiu objawów zespołu utraty soli. Doświadczenia ośrodka szczecińskiego w tym zakresie przyczyniły się do stworzenia planów badań pilotażowych dla noworodków z pozostałych obszarów naszego kraju. Doktor Elżbieta Krzywińska-Zdeb przedstawiła dramatyczny przebieg pierwszych dni życia noworodka z galaktozemią, którego ostateczna diagnoza i skuteczne leczenie możliwe było dzięki niezwykłemu zaangażowaniu wielu lekarzy, w tym m.in. dr. Andrzeja Romanowskiego ze szpitala w Drawsku.

Doktor Magdalena Sieńko omówiła trudy ustalenia ostatecznego rozpoznania oraz powikłania pierwszych dni leczenia u noworodka z kwasicą metylomalonową, ciężką wrodzoną acidurią organiczną. Z kolei dr Przemysław Ciechanowski, tłumacząc w bardzo przystępny sposób zawiłości β-oksydacji kwasów tłuszczowych, przypomniał wszystkim zajęcia z biochemii. W swoim wystąpieniu przedstawił przypadek dziecka z deficytem dehydrogenazy średniołańcuchowych kwasów tłuszczowych (zespół MCADD). Zwrócił także uwagę, iż w przypadku potwierdzenia choroby u noworodka istnieje możliwość rozpoznań rodzinnych u dotychczas bezobjawowych krewnych.

Następne wystąpienia należały do gości spoza PUM. Doktor n. biol. Mariusz Ołtarzewski podsumował terminowość dostarczania przez wszystkie oddziały noworodkowe województwa zachodniopomorskiego bibuł z krwią pobraną od noworodków w ramach realizacji badań przesiewowych. Było to ważne wystąpienie przedstawiające codzienną realizację całego programu.

W kolejnej części spotkania uczestnicy mieli okazję wysłuchać dwóch niezwykle interesujących wykładów prof. Anny Latos-Bieleńskiej. Po pierwszym doceniliśmy ogromny trud włożony przez ośrodek poznański w tworzenie i utrzymanie Polskiego Rejestru Wrodzonych Wad Rozwojowych. Funkcjonujący od roku 1997 rejestr jest nieocenionym narzędziem służącym gromadzeniu i zgłębianiu wiedzy na temat występowania, etiologii i następstw wad rozwojowych u dzieci w całym kraju. Zgłaszane są do niego dzieci, u których do ukończenia 2 r.ż. (w planach – do ukończenia 18 r.ż.) rozpoznano wadę rozwojową, a także dzieci z wadą lub wadami rozwojowymi martwo urodzone i niezdolne do życia oraz te, u których wadę rozpoznano prenatalnie. W drugim wykładzie prof. Latos-Bieleńska omówiła poszczególne etapy diagnostyki genetycznej,

zwracając uwagę na korzyści, ale też i zagrożenia płynące z możliwości zastosowania najnowszych metod badawczych w rozpoznawaniu chorób o podłożu genetycznym.

Na zakończenie spotkania wysłuchaliśmy wykładu mgr Renaty Opieli z Oddziału Epidemiologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie, która przedstawiła najbardziej aktualne dane dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych (w tym odry!) u dzieci w naszym województwie. Odniosła się także do narastającego problemu odmowy przez rodziców szczepień ich dzieci.

Organizatorzy mają nadzieję, że konferencja pozwoliła przybliżyć szerokiemu gronu słuchaczy temat chorób rzadkich, szczególnie w obliczu możliwości ich wczesnej diagnostyki i leczenia. Dzięki rosnącej wśród lekarzy świadomości o występowaniu tych schorzeń i funkcjonowaniu takich działań jak program PomScreen coraz częściej udaje się uratować chore dzieci, a całe ich rodziny objąć specjalistyczną opieką.

dr hab. Maria Giżewska
Klinika Pediatrii, Endokrynologii,
Diabetologii, Chorób Metabolicznych
i Kardiologii Wieku Rozwojowego

ewt POLSKA 2007-2013

Das Projekt „Pomerania" als Modellregion für die territoriale Zusammenarbeit im Bereich der Neugeborenenscreenings wird finanziell gefördert aus Mitteln der Europäischen Union im Rahmen des Europäischen Fonds für Regionalentwicklung – Nr. INT-10-0008

DZIEŃ MÓZGU W SZCZECINIE

Tegoroczny, czwarty już Dzień Mózgu w Szczecinie zorganizowano 11 kwietnia w auli Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego pod hasłem „Mózg pod presją współczesności". Organizatorzy – Instytut Psychologii US, Katedra i Klinika Psychiatrii PUM, Okręgowa Izba Lekarska w Szczecinie, Oddział Szczeciński Polskiego Towarzystwa Neurologicznego, Oddział Szczeciński Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego oraz Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Wiedzy o Chorobie Alzheimera „Cogito", po raz kolejny doszli do wniosku, że lepiej sprawdza się formuła jednego dnia, z wieloma ciekawymi wykładami, niż tygodnia mózgu. Potwierdzili to przede wszystkim uczestnicy, których było ponad 900.

Konferencję otworzył wykład inauguracyjny prof. Jerzego Vetulaniego z Krakowa: „Starzenie mózgu okiem neurobiologa – możliwości interwencji". Wybitny polski naukowiec, autor jednej z hipotez mechanizmu działania leków przeciwdepresyjnych, popularyzator nauki (czego się wcale nie wstydzi!) z wielką swadą wyniesioną z działalności w Piwnicy pod Baranami zapoznał słuchaczy z wieloma neurobiologicznymi aspektami starzenia się mózgu. W kolejnym wykładzie „Mózg – błogosławieństwo błędu" doc. Jolanta Kucharska-Mazur z Katedry i Kliniki Psychiatrii Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego postawiła pytanie – czy aby na pewno mamy rację, starając się uniknąć wszelkich błędów? Odpowiadając, powołała się na dwa dzieła Freuda: „Psychopatologia życia codziennego – marzenia senne" i „Wstęp do psychoanalizy" oraz przywołała sceny z filmów i wypowiedzi polityków. Profesor Tadeusz Parnowski, kierownik II Kliniki Psychiatrycznej w Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, wiceprzewodniczący Rady Naukowej tego Instytutu, opowiedział o „Satelitach depresji, z którymi mamy trudności: od wypalenia, przez przewlekłe zmęczenie, chroniczny brak sensu, do fibromialgii". Profesor podkreślił, że ile osób tyle depresji i że atypowość objawów depresji jest wielkim utrudnieniem w jej rozumieniu, diagnostyce i leczeniu. Pierwszą sesję zakończył prof. Jerzy Samochowiec wykładem „Mózg – nowe uzależnienia behawioralne – nowe wyzwanie kliniczne". Profesor zwrócił uwagę na „rozmnożenie się" „holizmów" – seksoholizm, pracoholizm, zakupoholizm, fitnessholizm czy patologiczne kolekcjonerstwo, i zaakcentował, że psychiatria potrafi uzależnienia behawioralne (niechemiczne) identyfikować, nazywać oraz lepiej lub gorzej wyjaśnić, a nawet leczyć.

Drugą sesję noszącą tytuł „Gdy mózg zawodzi" otworzyła prof. Hanna Karakuła-Juchnowicz, kierownik I Kliniki Psychiatrii, Psychoterapii i Wczesnej Interwencji oraz kierownik Zakładu Neuropsychiatrii Klinicznej Katedry Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, redaktor naczelny czasopi-

sma „Current Problems of Psychiatry", wykładem zatytułowanym „Ewolucja człowieka a zaburzenia psychiczne". Profesor przedstawiła różne koncepcje rozumienia mózgu. W koncepcji Stevena Pinkera mózg działa jak „szwajcarski scyzoryk", jest zestawem wyspecjalizowanych narzędzi poznawczych, przeznaczonych do tego, aby rozwiązywać określone problemy. Według Edwarda Wilsona mózg można porównać do „nośnika kultury", a o kulturze można myśleć jako rodzaju mechanizmu umysłowego, który

jest niezależny od ciała. Według Geoffreya Millera mózg można porównać do apartamentu hotelowego w Las Vegas, gdzie selekcja płciowa ma być siłą napędową ewolucji, a cechy sprzyjające sukcesom w podbojach miłosnych – silnie promowane. Mózg może też być rozumiany jako „podstępny despota" o inteligencji makiawelicznej (koncepcja Byrne'a i Whitena). Profesor US Andrzej Potemkowski, przytaczając najnowsze analizy profilaktyki procesów neurodegeneracyjnych, starał się odpowiedzieć na pytanie, czy można powstrzymać chorobę Alzheimera. Badania wskazują na podstawowe znaczenie prawidłowego prowadzenia schorzeń uznanych za czynniki ryzyka zaburzeń krążenia mózgowego oraz rolę aktywności fizycznej i diety, szczególnie śródziemnomorskiej. Tę sesję zakończył wykład prof. Macieja Witka – filozofa, zastępcy dyrektora Instytutu Filozofii Uniwersytetu Szczecińskiego, laureata Zachodniopomorskiego Nobla z 2011 r. i prezesa Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego. Profesor mówił o „Mózgu i trudnościach w komunikacji", wyjaśniając, czym są tzw. gry językowe i uczestnictwo w komunikacji językowej, które wymaga swego rodzaju empatii i pewnej zdolności czytania w myślach.

Trzecią sesję nt. „Gdy mózg potrzebuje pomocy" otworzył wykład prof. Aliny Borkowskiej zatytułowany „Czy mózg da się ćwiczyć? Trening poznawczy: najpiękniejsza idea współczesnej neuropsychologii". Profesor, która jest kierownikiem Katedry Neuropsychologii Klinicznej Collegium Medicum w Bydgoszczy, wybitnym polskim naukowcem, kierownikiem wielu grantów współpracującym z uniwersytetami w Cambridge, La Jolla, San Diego, przedstawiła związki podstaw neurobiologicznych treningu poznawczego z pracami Erica Kandela – laureata nagrody Nobla z 2000 r., wyjaśniała, dlaczego trening poznawczy zainteresował klinicystów i że trening funkcji poznawczych może być jedną z metod wspomagających mechanizmy neuroprotekcyjne. Bardzo duże zainteresowanie słuchaczy wzbudził wykład prof. Marii Pąchalskiej „Jak pomóc w stabilizacji sieci neuronalnych? Nowe neurotechnologie w terapii zespołu stresu pourazowego". Profesor Pąchalska, która przyleciała na Dzień Mózgu prosto

z Nowego Jorku, gdzie jest konsultantem Centrum Terapii Poznawczej i Komunikacji, a na co dzień kieruje Katedrą Neuropsychologii Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego i prezesuje Polskiemu Towarzystwu Neuropsychologicznemu, zapoznała słuchaczy z wynikami swoich badań nad stresem pourazowym, a przede wszystkim z leczeniem tego zaburzenia. Wśród pacjentów prof. Pąchalskiej jest m.in. duża grupa strażaków uczestniczących w akcji gaszenia World Trade Center. Sesję tę zamknął dr Sławomir Murawiec z Warszawy, założyciel International Neuropsychoanalysis Society, wykładem „Co daje neuropsychoanaliza?".

Konferencję zakończyła, jak co roku brawurowo prowadzona przez prof. Przemysława Nowackiego, dyskusja pod hasłem: „Mózg w zmieniających się czasach". Profesor Nowacki stawiając prowokacyjne, ale i niełatwe pytania: czy to mózg zmienia czasy, czy też może to czasy zmieniają mózg oraz gdzie

kończą się możliwości mózgu, wywołał niezwykle ciekawą wymianę opinii wszystkich wykładowców konferencji.

Podkreślić należy, że praktycznie tylko dzięki wsparciu Okręgowej Izby Lekarskiej w Szczecinie, której prezes dr Magda Wiśniewska także była wśród słuchaczy, konferencja mogła dojść do skutku, za co organizatorzy szczególnie dziękują. Piąty Dzień Mózgu w Szczecinie planowany jest na 8 kwietnia 2016 r.

prof. dr hab. Jerzy Samochowiec
dr hab. prof. US Andrzej Potemkowski

BÓL DZIELONY MALEJE, RADOŚĆ WSPÓLNA WZRASTA

Wywiad z prof. Jerzym Vetulanim

– Na starość można zacząć fascynować się życiem – powiedział prof. Jerzy Vetulani na spotkaniu z dziennikarzami podczas śniadania prasowego zorganizowanego w trakcie Dnia Mózgu 2015 w Szczecinie.

Redaktor Kinga Brandys: Życie – jakie jest i jak je przeżyć?

Prof. Jerzy Vetulani:* – Jestem nim zafascynowany. Trzeba żyć między ludźmi, łączyć się z innymi. Ból dzielony maleje, radość wspólna wzrasta. Najlepsze są działania prewencyjne: udział w maratonach i półmaratonach, jazda na rowerze… Musimy propagować zdrowy styl życia. Należy czytać, rozwiązywać krzyżówki. Zwiększoną aktywność intelektualną można rozpocząć nawet w jesieni życia. Nie bądźmy za ostrożni w nawiązywaniu kontaktów. Myślę, że będę żył jeszcze 30 lat.

O…, jak Pan to zrobi?

– Po pierwsze, trzeba się czuć młodym, utrzymywać kontakty i otaczać się ludźmi interesującymi, w tym także starszymi. Trzeba się ruszać, sam to robię. Ze względu na słaby wzrok nie jeżdżę już samochodem, ale dużo chodzę, mam rowerek stacjonarny w domu i współpracuję z moim wnukiem. Starsze osoby powinny zajmować się dziećmi – to swoista kooperacja transpokoleniowa. Nie rywalizować, a współpracować.

A skąd Pana zainteresowanie narkotykami?

– Marihuana wywołuje szeroką dyskusję na temat uzależnień. A papieros? Też powoduje uzależnienia i proszę, jak szybko udało się uregulować przepisy. Teraz palacze nie palą w pomieszczeniach, wychodzą na dwór, aby nie szkodzić innym. Zastosujmy tę samą taktykę do innych narkotyków. Wsadzanie do więzienia jeszcze nikomu nie pomogło.

– Nie ukrywa Pan, że jest zafascynowany mózgiem.

– Tak, mózg mnie zawsze fascynował. Jestem autorem dwóch książek o tym zaskakującym organie. A książki naukowe pisze się nie tylko po to, aby wymienić poglądy w środowisku naukowców. Każdy naukowiec powinien łamać reguły, należy pracować z otwartymi oczami. Taka jest różnica między rzemieślnikiem a naukowcem. Ja namawiam do inteligentnej współpracy np. z dziennikarzami.

Ludzie mało wykorzystują możliwości mózgu; jest to wynik niewiedzy czy innych uwarunkowań?

– Mózg nie jest organem przeznaczonym do myślenia, mózg powstał w procesie ewolucji jako organ służący do przeżycia. Jest swoistym centrum, które mówi człowiekowi, jak reagować, żeby nie dać się zabić i żyć tak długo, ile wymaga tego reprodukcja. Naczelnym celem biologii jest unieśmiertelnienie genów, aby mogły je wykorzystać kolejne pokolenie. Mózg nie jest nastawiony na poznawanie samego siebie. W mózgu nie ma receptorów bólowych. Ból, który odczuwamy, jest wynikiem działania mózgu, ale w nim samym takich receptorów nie ma. One są niepotrzebne. Ból ma nas tylko o czymś ostrzec.

Ale łatwo możemy mózg oszukać?

– Oczywiście. Kiedy mówimy prawdę, mózg nie pracuje, jak oszukujemy, kłamiemy, o, to wtedy nasz mózg musi się wysilać.

Czy jeszcze za naszego życia będziemy przeszczepiać mózg?

– Nasza osobowość to nasz mózg. Sądzę, że nie jest to niemożliwe. Moim zdaniem lepiej byłoby przeszczepić mózg do automatu czy do robota. Bo co zyskujemy? Troszkę na czasie, ale starość i tak każdego z nas dosięgnie, czego ja jestem najlepszym przykładem. Przeszczepienie mózgu do robota pozwali na życie w nieskończoność.

A emocje, czy powinniśmy ich słuchać?

– Robert Zajonc, amerykański psycholog społeczny polskiego pochodzenia pracujący na uniwersytecie stanu Michigan w Ann Arbor, stwierdził na podstawie badań, że nasze pierwsze reakcje są reakcjami emocjonalnymi. To układ ewolucyjnie stary. Jak się czegoś wystraszymy, mamy odruch padania na ziemię, jest to reakcja organizmu. Jak ktoś zaatakuje Pani dziecko, to co Pani robi? Rzuca się z pazurami na napastnika! To są prawdziwe emocje. Potrzebna jest nam inteligencja emocjonalna, abyśmy mogli zrozumieć intencje innych osób. Musimy znaleźć metodę rozpoznawania emocji drugiego człowieka, żeby móc odpowiednio działać. Naszym najprostszym nerobiologicznym mechanizmem są neurony lustrzane i sprzężenie między nastrojem a mimiką twarzy. Neuron lustrzany to naśladowanie ruchów innych osób, głównie mimicznych. Jeśli ja się do Pani uśmiecham, Pani natychmiast odpowiada tym samym. Warto więc się uśmiechać. Nawet samemu do siebie np. rano do lustra. Ten uśmiech dużo zmienia. Proszę popatrzeć: kiedy wkładam długopis do buzi i trzymam go w zębach, moja buzia się śmieje. A teraz? Trzymam długopis wargami i co? Jestem zły i brzydki. Proszę spróbować…

**Jerzy Vetulani – profesor nauk przyrodniczych, psychofarmakolog, neurobiolog, biochemik, członek PAN i PAU; członek honorowy Indian Academy of Neuroscience; jeden z założycieli Piwnicy pod Baranami.*

EUROPEJSKIE SZKOLENIE ECHOKARDIOGRAFICZNE

Już po raz czwarty w Szczecinie odbyło się europejskie szkolenie echokardiograficzne w ramach działań Europejskiej Asocjacji Serca i Naczyń (EACVI) Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego (ESC) pod kierownictwem naukowym prof. E. Płońskiej-Gościniak. Szkolenia takie są prowadzone co roku w wybranych dwóch, trzech krajach europejskich. Dyrektorami kursu w Szczecinie byli: prezydent EACVI ESC prof. Gilbert Habib z Francji, kierujący znanym w Europie ośrodkiem echokardiograficznym w Marsylii, twórca wielu standardów kardiologii europejskiej i światowej; poprzedni prezydent EACVI ESC i obecny członek Zarządu Głównego ESC prof. Patrizio Lancellotti, światowej sławy uczony z wiodącego w świecie ośrodka echokardiografii obciążeniowej w Belgii, autor wielu standardów europejskiej i światowej kardiologii; prof. Bernard Cosyns, znakomity uczony belgijski, autor książek i rekomendacji z zakresu echokardiografii europejskiej, członek Prezydium Echokardiografii EACVI ESC; prof. Edyta Płońska-Gościniak, członek Prezydium Echokardiografii EACVI ESC i Komitetu Europejskiego EACVI ESC, członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego.

Pozostałymi wykładowcami były jak co roku również osoby tworzące standardy echokardiograficzne kardiologii europejskiej i światowej, W tym roku gościli u nas prof. Jens-Uve Voigt, twórca aktualnych norm echokardiograficznych, prof. Ervan

Prof. E. Płońska-Gościniak

Prof. J. Kasprzak

Prof. prof. B. Cosyns, P. Lancellotti, G. Habib, E. Płońska-Gościniak

Donal, członek Prezydium Echokardiografii EACVI ESC, prof. Frank Flachskampf ze Szwecji, twórca europejskich standardów dotyczących chorób aorty oraz wielu innych. Z zaproszonych polskich wykładowców należy wymienić czołówkę uczonych polskich z dziedziny kardiologii: prof. Jarosława Kasprzaka i prof. Piotra Lipca ze znakomitego ośrodka nowoczesnej echokardiografii w Łodzi, prof. Zbigniewa Gąsiora z wiodącego w Polsce Centrum Kardiologii Katowice-Ochojec, prof. Andrzeja Szyszkę z Kliniki Kardiologii w Poznaniu, obecnego przewodniczącego Sekcji Echokardiografii Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, oraz byłych członków Zarządu Sekcji Echokardiografii prof. Tomasza Kukulskiego, naukowca ze znanego nie tylko w naszym kraju Centrum Chorób Serca z Zabrza, oraz doc. Andrzeja Gackowskiego, z wiodącego w kraju Instytutu Chorób Serca im. Jana Pawła II z Krakowa.

Wszystkie prowadzone wykłady uwzględniały najnowsze zdobycze w dziedzinie kardiologii, miały również praktyczny kontekst kliniczny. Tematem przewodnim były choroby „prawego serca". Wykład inauguracyjny zaprezentował prof. G. Habib. Dotyczył trudności w diagnostyce i podejmowaniu decyzji terapeutycznych u chorych z infekcyjnym zapaleniem wsierdzia. Prezentacja ilustrowana przykładami oraz własnymi rekomendacjami prof. G. Habiba była porywająca i stanowiła perełkę dydaktyczną i naukową na światowym poziomie.

Pierwsza sesja odnosiła się do standardów oceny echokardiograficznej morfologii i funkcji prawej komory serca, która zawsze była trudniejsza w ocenie obrazowej niż analiza lewej komory oraz zastawek prawego serca. Omówiono szczegółowo nowe techniki 3D, a na końcu pułapki w ocenie niescalenia prawej komory (prof. prof. B. Cosyns, E. Donal, J. Kasprzak, G. Habib).

Druga sesja poświęcona była problemom w diagnostyce i terapii wad prawostronnych zastawek serca. Omówiono trudności w diagnostyce i decyzjach klinicznych w kwalifikowaniu do operacji stenozy i niedomykalności zastawki trójdzielnej i pnia płucnego oraz u chorych z protezami zastawkowymi. Przedsztawiono też fascynujące możliwości najnowocześniejszego leczenia zastawek serca prawego metodą przezskórną (prof. prof. F. Flachskampf, Z. Gąsior, J. Voigt, P. Lancellotti).

Kolejna sesja dotyczyła chorych z pierwotnymi chorobami prawej komory, w tym pacjentów z arytmogenną kardiomiopatią prawej komory, z rzadkimi kardiomiopatiami oraz guzami prawego serca (prof. prof. F. Rigo, A. Gackowski, T. Kukulski).

W ostatniej sesji omówiono wtórne uszkodzenia prawej komory: standardy diagnostyki i kwalifikacji do decyzji terapeutycznych chorych z nadciśnieniem płucnym pierwotnym, w wadach wrodzonych i chorobach płuc (prof. prof. J. Kasprzak, P. Lipiec, E. Płońska-Gościniak). Na koniec pokazano serię najtrudniejszych przypadków m.in. chorych z wadą zastawkową lewego serca, kardiomiopatią niedokrwienną, po zawale prawej komory, z zatorowością płucną, systemową prawą komorą (prof. prof. T. Kukulski, A. Gackowski, A. Szyszka, F. Flachskampf).

Spotkanie zgromadziło ogromną rzeszę kardiologów zajmujących się echokardiografią (w tym roku padł rekord uczestnictwa – prawie 400 osób), sala była wypełniona po brzegi, dostawiano wciąż krzesła dla stojących słuchaczy. Obrady trwały 10 godzin i od rana do samego końca była znakomita frekwencja. Z ciekawostek można nadmienić, że wśród gości zagranicznych niesłabnącym powodzeniem cieszy się co roku tradycyjny polski żurek.

prof. dr hab. Edyta Płońska-Gościniak
Klinika Kardiologii

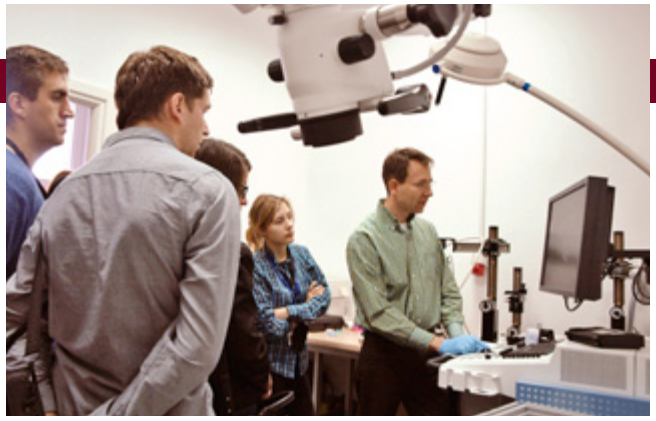

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

DRUGA SZKOŁA ZIMOWA

dla doktorantów oraz pracowników naukowych nieposiadających stopnia naukowego doktora

W dniach 15–16 grudnia 2014 r. w Centrum Neurobiologii Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN w Warszawie miała miejsce Druga Szkoła Zimowa organizowana przez konsorcjum naukowe, którego Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie jest liderem. Tematem przewodnim przedsięwzięcia było obrazowanie makrocząsteczek, komórek, tkanek oraz narządów. Szczególnie ważną częścią Szkoły były warsztaty w laboratoriach Instytutu, prowadzone przez wybitnych ekspertów. Celem proponowanych zajęć było poszerzenie wiedzy m.in. na temat komórek macierzystych, połączone z doskonaleniem umiejętności praktycznych. Spośród ponad 150 zgłoszeń przesłanych za pośrednictwem formularza internetowego wybrano ostatecznie 50 uczestników, którzy spełnili warunki przedstawione w regulaminie Szkoły.

Program Szkoły Zimowej rozpoczął się krótkim wprowadzeniem przez prof. Leszka Kaczmarka – koordynatora projektu w IBD PAN – w tematykę projektu pn. „Innowacyjne metody wykorzystania komórek macierzystych medycynie" oraz całego przedsięwzięcia. Wykładowcami Szkoły byli pracownicy naukowi IBD PAN: dr Tytus Bernaś, dr hab. Jakub Włodarczyk, prof. Grzegorz Wilczyński, dr Artur Marchewka, dr Małgorzata Zawadzka, dr hab. Joanna Szczepanowska, dr Rafał Czajkowski, dr Wojciech Brutkowski, dr Artur Czupryn, dr hab. Katarzyna Piwocka oraz prof. Leszek Kaczmarek. Główne zagadnienia teoretyczne Szkoły dotyczyły fluorescencyjnego obrazowania aktywności makrocząsteczek, obrazowania struktur subkomórkowych, obrazowania komórek macierzystych, laserowej cytometrii skaningowej, przyżyciowej mikroskopii dwufotonowej, mikroskopii elektronowej w technice 3D, wysokorozdzielczego obrazowania ultrasonograficznego oraz obrazowania struktury i funkcji ludzkiego mózgu. Po zakończeniu części teoretycznej odbyła się godzinna prezentacja posterów uczestników. W tym czasie wykładowcy mieli możliwość zapoznania się z działalnością naukową uczestników.

Drugiego dnia wszyscy uczestnicy podzieleni zostali na pięć 10-osobowych grup w celu udziału w części praktycznej, polegającej na wizytach w laboratoriach badawczych Instytutu. Warsztaty dotyczyły mikroskopii konfokalnej, cytometrii, ultrasonografii, obrazowania metodą rezonansu magnetycznego oraz mikroskopii LSM (Laser-Scanning-Mikroskop). Każdy z wykładowców omówił i pokazał, jak w praktyce wygląda funkcjonowanie laboratoriów i pracowni. Na koniec części praktycznej uczestnicy otrzymali certyfikaty potwierdzające udział w Szkole, jak również zostali poproszeni o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej oceniającej elementy organizacji Szkoły. Każdemu z biorących udział w szkoleniu przekazana została „Książka abstraktów" zawierająca streszczenia naukowe uczestników Szkoły.

Patronat honorowy nad Drugą Szkołą Zimową dla doktorantów oraz pracowników naukowych nieposiadających stopnia naukowego doktora objął prof. Andrzej Ciechanowicz, rektor PUM, oraz

prof. Adam Szewczyk, dyrektor Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN w Warszawie.

Szkołę Zimową zrealizowano w związku z projektem współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka pn. „Innowacyjne metody wykorzystania komórek macierzystych medycynie" (POIG.01.01.02-00-109/09).

Katarzyna Fiedorowicz
Katedra i Zakład Fizjologii
Zdjęcia Katarzyna Fiedorowicz

ODKRYWANIE TRENDÓW CZYLI NOWOCZESNE PODEJŚCIE DO PROTETYKI STOMATOLOGICZNEJ

W dniach 11–13 lutego 2015 r. delegacja studentów Koła Naukowego działającego przy Katedrze i Zakładzie Protetyki Stomatologicznej PUM, dzięki uprzejmości firmy Kol-Dental i zaproszeniu producenta nowoczesnych urządzeń Planmeca, wzięła udział w szkoleniu teoretycznym i praktycznym. Firma Planmeca z siedzibą w Helsinkach jest jednym z wiodących wytwórców sprzętu i rozwiązań dla stomatologii o zasięgu międzynarodowym, działającym w ponad 120 krajach. Członkowie Koła Naukowego i nauczyciele akademiccy naszej Alma Mater w towarzystwie zaproszonych gości – profesorów z innych ośrodków uniwersyteckich, odwiedzili stolicę Finlandii. Ku naszemu miłemu zaskoczeniu powitała nas wywieszona przed gmachem polska flaga. W siedzibie głównej firmy mieliśmy okazję zaznajomić się z nowoczesną, w dużej mierze zautomatyzowaną linią produkcyjną, a także poznać cele i idee rozwoju nowoczesnej protetyki.

Tematem przewodnim wizyty były warsztaty z technologią CAD/CAM (Computer Aided Design – komputerowo wspomagane projektowanie/Computer Aided Manufacturing – komputerowe wspomaganie wytwarzania). Wszyscy uczestnicy mogli poznać najnowocześniejszy sprzęt i w ćwiczeniach praktycznych wykorzystać wcześniej pozyskaną wiedzę teoretyczną. Program wyjazdu obejmował także zwiedzanie Helsinek. Miasto położone nad Zatoką Fińską, założone przez Gustawa Wazę, było w swojej historii pod wpływem Szwecji i carskiej Rosji. Wpływ obu kultur jest zauważalny w architekturze miasta i jego zabytkach. Mogliśmy się o tym przekonać, oglądając m.in.: twierdzę Suomenlinna, katedrę luterańską i plac Senatu z pomnikiem cara Aleksandra II, Sobór Uspieński – największy kościół prawosławny w zachodniej Europie, a także Pałac Prezydencki i wesołe miasteczko Linnanmäki.

Wszyscy uczestnicy, mimo napiętego harmonogramu, byli zachwyceni organizacją wyjazdu, ale także ideą rozwoju i tworzenia nowoczesnych rozwiązań dla protetyki oraz innych dziedzin stomatologii. Chcemy szczerze podziękować za zaproszenie, pozyskaną wiedzę i niesamowite wrażenia.

Wiktor Zabielski
Marcin Mitał
Zdjęcia Joanna Matuszak

CHOROBY NACZYŃ W REUMATOLOGII

Choroby naczyń i powikłania sercowo-naczyniowe należą do najistotniejszych obszarów zainteresowania reumatologii. Wiosną 2014 r. miał miejsce cykl wydarzeń edukacyjnych poświęconych tym zagadnieniom, zorganizowanych przez Klinikę Reumatologii i Chorób Wewnętrznych PUM. Odbyły się one w ramach grantu „Choroby naczyń w reumatologii" będącego częścią programu polsko-norweskiej współpracy dwustronnej PL07 nt. „Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych". Nakłady finansowe na realizację projektu poniósł Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Klinika Reumatologii PUM (15%). Operatorem programu było polskie Ministerstwo Zdrowia.

Zorganizowane w ramach projektu przedsięwzięcia obejmowały:

1) Udział trzech polskich lekarzy w międzynarodowych warsztatach na temat ultrasonografii w zapaleniu dużych naczyń i polimialgii reumatycznej – 2nd International Workshop on Ultrasound in Large Vessel Vasculitis & Polymyalgia Rheumatica, w Kristiansand w Norwegii; udział dwóch polskich lekarzy w stażu w klinice organizującej wymienione warsztaty w Norwegii celem zapoznania się z zastosowaniem ultrasonografii w codziennej praktyce reumatologicznej.

Oddział Reumatologii szpitala Sørlandet w Kristiansand jest jednym z wiodących w świecie ośrodków badań nad zapaleniami dużych naczyń. Zastosowanie badań ultrasonograficznych do diagnostyki zapaleń naczyń w reumatologii jest nowatorską metodą stosowaną w Norwegii, a mało znaną w Polsce. Przeniesienie tej metody diagnostycznej do placówek służby zdrowia w Polsce znacząco poprawiłoby wykrywalność tego schorzenia oraz ułatwiło określenie grup ryzyka wśród chorych z zapaleniem naczyń, szczególnie w starzejącej się populacji polskiej. Liczymy na wprowadzenie części doświadczeń organizacyjnych, terapeutycznych i diagnostycznych do codziennej praktyki w Polsce, np. programu wczesnego wykrywania zapalenia tętnic skroniowych i innych dużych tętnic za pomocą USG, który w Norwegii przyczynił się do ograniczenia liczby przypadków ślepoty będącej powikłaniem zapalenia tętnic.

2) Zorganizowanie podobnych szkoleń w Polsce. Warsztaty pt. „Zastosowanie badań ultrasonograficznych naczyń w diagnostyce chorób reumatycznych" zorganizowano bezpłatnie dla 20 uczestników. Prowadzili je przeszkoleni w Norwegii lekarze Kliniki Reumatologii PUM (dr Marcin Milchert, dr Jacek Fliciński, dr Małgorzata Łukjanowicz), zaproszony z Norwegii dr Andreas Diamantopoulos oraz dr Stanisław Mokrzyński. Warsztaty miały charakter interaktywny i praktyczny. Były ukierunkowane na badania chorych na olbrzymiokomórkowe zapalenie tętnic i rzadko w Polsce rozpoznawane przypadki choroby Takayasu. Umożliwiły doskonalenie umiejętności różnicowania zmian miażdżycowych i zapalnych dużych tętnic. W ramach warsztatów miały miejsce cztery prezentacje: dr Stanisław Mokrzyński – Technika badań naczyniowych i trudności w ocenie zwężeń dużych tętnic; dr Andreas Diamantopoulos – Vascular ultrasonography application in large vessels arteritis in daily routine in Norway – practical aspects; dr Marcin Milchert – Olbrzymiokomórkowe zapalenie tętnic – rola diagnostyki ultrasonograficznej – doświadczenia własne; dr Jacek Fliciński – Polimialgia reumatyczna – czy obraz USG obręczy barkowej i biodrowej jest swoisty?

3) Konferencja naukowo-szkoleniowa dla 100 uczestników pt. „Zespół antyfosfolipidowy – problemy diagnostyki i terapii". Wykłady wygłosili zaproszeni goście norwescy: dr Andreas Diamantopoulos – na temat nowoczesnej diagnostyki chorób naczyń, oraz profesor Monika Ostensen z Narodowego Centrum Ciąży i Chorób Reumatycznych w Trondheim – na temat położniczego zespołu antyfosfolipidowego. Narodowe Centrum Ciąży i Chorób Reumatycznych w Trondheim jest jednym z wiodących w świecie ośrodków badań nad problemami położniczymi u chorych na choroby układowe tkanki łącznej. Profesor Monika Ostensen specjalizuje się w diagnostyce i leczeniu tych chorób.

Zarówno warsztaty, jak i konferencja spotkały się z ogromnym zainteresowaniem. Wzięli w nich udział uczestnicy z całej Polski. Była to okazja do wymiany poglądów i doświadczeń przez przedstawicieli różnych ośrodków reumatologicznych i różnych specjalności: neurologów, ginekologów i położników, radiologów, a także studentów oraz słuchaczy studiów dokto-

Międzynarodowe warsztaty na temat ultrasonografii w zapaleniu dużych naczyń i polimialgii reumatycznej" w Kristiansand w Norwegii. Zdjęcie: Eli Jensen

Warsztaty ultrasonograficzne pt.: „Zastosowanie badań ultrasonograficznych naczyń w diagnostyce chorób reumatycznych" w Szczecinie. Zdjęcie: Marcin Milchert

ranckich. Dodatkową zaletą prowadzonego projektu było zapoczątkowanie dalszej współpracy naukowej polsko-norweskiej w formie możliwych przyszłych konsultacji badań chorych przez specjalistów norweskich oraz wspólnych konferencji.

Aktualnie Klinika Reumatologii i Chorób Wewnętrznych PUM stara się o przyznanie kolejnego grantu na organizację następnej edycji warsztatów i konferencji. Mamy nadzieję, że i tym razem tematyka warsztatów i konferencji spotka się z zainteresowaniem i już teraz serdecznie zapraszamy do uczestnictwa.

dr Marcin Milchert
Klinika Reumatologii i Chorób Wewnętrznych

WIOSENNE TARGI EDUKACYJNE Z PUM

Tradycyjnie już Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie uczestniczył w wiosennych targach edukacyjnych organizowanych w różnych miejscowościach na terenie naszego i sąsiednich województw (lubuskiego, wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego i pomorskiego). Wiosenny sezon zaczęliśmy bardzo aktywnie. Razem z innymi uczelniami zrzeszonymi w Akademickim Szczecinie odwiedziliśmy 11 miejscowości, prezentując ofertę edukacyjną na zarówno mniejszych – jednodniowych, jak i na dużych – dwu-, trzydniowych imprezach. W ciągu kilku tygodni odwiedziliśmy: Choszczno, Słupsk, Świdwin, Gorzów Wielkopolski, Zieloną Górę, Bytów, Drawsko Pomorskie, Poznań, Skwierzynę, Chojnice i Gryfice.

Spotkania z maturzystami (ale również z uczniami szkół gimnazjalnych!) pokazują, jakie kierunki cieszą się największym zainteresowaniem wśród przyszłych studentów, ale również jak zmienia się postrzeganie różnych kierunków. Dużym zaskoczeniem były coraz częściej pojawiające się ze strony mężczyzn pytania o pielęgniarstwo i konstatacja, że wśród zainteresowanych ratownictwem dominowały kobiety. Niegasnącym zainteresowaniem cieszą się kierunki: lekarski, lekarsko-dentystyczny, dietetyka i kosmetologia. Coraz więcej osób pyta także o analitykę medyczną.

W trakcie rozmów uczniowie mają możliwość zapoznać się nie tylko z ofertą edukacyjną naszej uczelni czy wymaganiami rekrutacyjnymi. Jest to też dla nich okazja dowiedzieć się, jak wygląda studenckie życie, jakie są możliwości rozwoju w trakcie trwania studiów, a dla nas – możliwość promocji naszego miasta.

Choć nie da się ukryć, że maturzyści szukają informacji dotyczących uczelni i studiowania głównie w Internecie, to jednak właśnie targi są najlepszą okazją, żeby bezpośrednio przekonać przyszłych studentów do tego, że Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie jest dla nich receptą na sukces!

Michał Wojtarowicz
Biuro Promocji i Informacji

ZMIANY KADROWE NA PUM W 2014 R.

Tytuł naukowy profesora

1. prof. dr hab. n. med. **Tomasz Byrski** – Samodzielna Pracownia Onkologii Klinicznej (2 kwietnia)
2. prof. dr hab. n. med. **Aleksander Falkowski** – Zakład Radiologii Zabiegowej (28 lipca)
3. prof. dr hab. n. zdr. **Beata Karakiewicz** – Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego (19 lutego)
4. prof. dr hab. n. med. **Wojciech Lubiński** – Katedra i Klinika Okulistyki (27 marca)
5. prof. dr hab. n. med. **Mirosław Parafiniuk** – Zakład Medycyny Sądowej (19 lutego)
6. prof. dr hab. n. med. **Wojciech Poncyljusz** – Zakład Radiologii Zabiegowej (28 lipca)
7. prof. dr hab. n. med. **Jacek Różański** – Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych (19 lutego)
8. prof. dr hab. n. med. **Ewa Stachowska** – Zakład Biochemii i Żywienia Człowieka (7 stycznia)
9. prof. dr hab. n. med. **Tadeusz Sulikowski** – Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej (14 sierpnia)

Awans na stanowisko profesora zwyczajnego

1. prof. dr hab. n. med. **Joanna Bober** – Zakład Chemii Medycznej (1 grudnia)
2. prof. dr hab. n. med. **Andrzej Bohatyrewicz** – Katedra i Klinika Ortopedii, Traumatologii i Onkologii Narządu Ruchu (1 maja)
3. prof. dr hab. n. med. **Romuald Bohatyrewicz** – Klinika Anestezjologii i Intensywnej Terapii (1 lipca)
4. prof. dr hab. n. med. **Lilianna Majkowska** – Klinika Diabetologii i Chorób Wewnętrznych (1 lipca)

Awans na stanowisko profesora nadzwyczajnego

1. dr hab. n. med. **Agnieszka Brodowska** – Klinika Ginekologii i Uroginekologii (1 grudnia)
2. dr hab. n. zdr. **Elżbieta Grochans** – Zakład Pielęgniarstwa (1 grudnia)
3. dr hab. n. zdr. **Anna Grzywacz** – Klinika Psychiatrii (1 czerwca)
4. dr hab. n. med. **Anna Jakubowska** – Zakład Genetyki i Patomorfologii (1 stycznia)
5. prof. dr hab. n. zdr. **Beata Karakiewicz** – Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego (1 maja)
6. dr hab. n. med. **Agnieszka Kordek** – Klinika Patologii Noworodka (1 czerwca)
7. prof. dr hab. n. med. **Małgorzata Milkiewicz** – Zakład Biologii Medycznej (1 lutego)
8. prof. dr hab. n. med. **Mirosław Parafiniuk** – Zakład Medycyny Sądowej (1 maja)
9. dr hab. n. med. **Miłosz Parczewski** – Klinika Chorób Zakaźnych, Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych (1 czerwca)
10. dr hab. n. med. **Leszek Sagan** – Oddział Kliniczny Neurochirurgii i Neurochirurgii Dziecięcej (1 lipca)
11. dr hab. n. med. **Marcin Słojewski** – Katedra i Klinika Urologii i Onkologii Urologicznej (1 lutego)
12. dr hab. n. med. **Violetta Sulżyc-Bielicka** – Samodzielna Pracownia Onkologii Klinicznej (1 lutego)
13. dr hab. n. med. **Andrzej Wojtarowicz** – Klinika Kardiologii (1 października)

Awans na stanowisko adiunkta

1. dr n. med. **Agnieszka Biczysko-Mokosa** – Klinika Pediatrii, Endokrynologii, Diabetologii, Chorób Metabolicznych i Kardiologii Wieku Rozwojowego (1 października)
2. dr n. med. **Agnieszka Bińczak-Kuleta** – Zakład Biochemii Klinicznej i Molekularnej (1 października)
3. dr hab. n. med. **Barbara Garanty-Bogacka** – Samodzielna Pracownia Propedeutyki Chorób Dzieci (1 kwietnia)
4. dr n. med. **Tomasz Huzarski** – Zakład Genetyki i Patomorfologii (1 lutego)
5. dr n. med. **Andrzej Jasiewicz** – Klinika Psychiatrii (1 października)
6. dr n. zdr. **Maria Jasińska** – Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego (1 października)
7. dr hab. n. med. **Marek Kamiński** – Klinika Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologicznej (1 października)
8. dr n. med. **Arkadiusz Kazimierczak** – Klinika Chirurgii Naczyniowej, Ogólnej i Angiologii (1 lutego)
9. dr n. med. **Władysław Koś** – Oddział Kliniczny Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dorosłych i Dzieci (1 lutego)
10. dr hab. n. med. **Beata Łoniewska** – Klinika Patologii Noworodka (1 lutego)
11. dr hab. n. med. **Włodzimierz Majewski** – Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego i Ratunkowego (1 października)
12. dr hab. n. med. **Artur Mierzecki** – Samodzielna Pracownia Kształcenia Lekarza Rodzinnego (1 października)
13. dr hab. n. med. **Alicja Nowicka** – Katedra i Zakład Stomatologii Zachowawczej i Endodoncji (1 lipca)
14. dr n. med. **Andrzej Ossowski** – Zakład Genetyki Sądowej (1 października)
15. dr hab. n. med. **Wojciech Podraza** – Zakład Fizyki Medycznej (1 kwietnia)
16. dr n. med. **Aldona Siennicka** – Zakład Analityki Medycznej (1 października)
17. dr n. med. **Marzanna Stanisławska** – Zakład Pielęgniarstwa (1 października)
18. dr n. med. **Sylwia Wieder-Huszla** – Zakład Pielęgniarstwa (1 października)
19. dr hab. n. med. **Ireneusz Wiernicki** – Klinika Chirurgii Naczyniowej, Ogólnej i Angiologii (1 maja)

Powołania do pełnienia funkcji kierowniczych – katedry wielojednostkowe

1. prof. dr hab. n. med. **Jerzy Samochowiec** – p.o. kierownika Katedry (1 lutego), kierownik Katedry Psychiatrii (1 kwietnia)
2. prof. dr hab. n. med. **Andrzej Torbé** – kierownik Katedry Położnictwa, Ginekologii i Neonatologii (1 października)
3. prof. dr hab. n. med. **Tomasz Urasiński** – p.o. kierownika Katedry (1 lutego), kierownik Katedry Pediatrii, Hematologii i Onkologii Dziecięcej (1 czerwca)
4. prof. dr hab. n. med. **Marta Wawrzynowicz-Syczewska** – kierownik Katedry Chorób Zakaźnych (1 stycznia)

Powołania do pełnienia funkcji kierowniczych – jednostki podstawowe

1. dr hab. n. med. **Beata Łoniewska** – p.o. kierownika Kliniki (1 października), kierownik Kliniki Patologii Noworodka (1 grudnia)
2. dr n. med. **Monika Mak** – p.o. kierownika Samodzielnej Pracowni (1 lutego), kierownik Samodzielnej Pracowni Psychologii Klinicznej (1 czerwca)
3. dr n. med. **Marta Milona** – p.o. kierownika Zakładu Higieny i Epidemiologii (1 marca)
4. dr hab. n. zdr. **Bożena Mroczek** – p.o. kierownika Zakładu (4 kwietnia), kierownik Zakładu Nauk Humanistycznych w Medycynie (1 maja)
5. dr hab. n. med. **Jarosław Ogonowski** – kierownik Samodzielnej Pracowni Chorób Cywilizacyjnych i Leczenia Otyłości (1 stycznia)
6. dr hab. n. med. **Miłosz Parczewski** – kierownik Kliniki Chorób Zakaźnych, Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych (1 stycznia)
7. prof. dr hab. n. med. **Andrzej Pawlik** – p.o. kierownika Katedry i Zakładu Fizjologii (1 grudnia)
8. prof. dr hab. n. med. **Jarosław Peregud-Pogorzelski** – p.o. kierownika Kliniki (1 lutego), kierownik Kliniki Onkologii Dziecięcej (1 czerwca)
9. dr hab. n. med. **Wojciech Podraza** – kierownik Zakładu Fizyki Medycznej (1 lipca)
10. dr n. med. **Anna Sałacka** – kierownik Samodzielnej Pracowni Medycyny Rodzinnej (1 października)
11. dr hab. n. med. **Ewa Sobolewska** – p.o. kierownika Zakładu Gerostomatologii (1 listopada)
12. dr hab. n. med. **Katarzyna Sporniak-Tutak** – p.o. kierownika Kliniki Chirurgii Szczękowo-Twarzowej (1 października)
13. prof. dr hab. n. med. **Andrzej Torbé** – kierownik Kliniki Położnictwa i Ginekologii (1 października)
14. dr n. med. **Bogdan Torbé** – p.o. kierownika Oddziału Klinicznego Radioterapii (1 października)
15. dr n. med. **Grzegorz Trybek** – p.o. kierownika Zakładu Chirurgii Stomatologicznej (1 maja)

Zatrudnienia lub awanse na stanowiska kierownicze albo samodzielne pracowników niebędących nauczycielami akademickimi

1. mgr **Kinga Brandys** – kierownik Biura Promocji i Informacji (15 marca)
2. mgr inż. **Katarzyna Lenarcik** – zastępca kierownika Działu Technicznego (1 października)

Przejścia nauczycieli akademickich na emeryturę

1. prof. dr hab. n. med. **Ryszard Czajka** – profesor zwyczajny, kierownik Katedry Położnictwa, Ginekologii i Neonatologii, kierownik Kliniki Położnictwa i Ginekologii (30 września)
2. prof. dr hab. n. med. **Krystyna Honczarenko** – profesor zwyczajny, Katedra i Klinika Neurologii (30 września)
3. dr hab. n. med. **Leszek Myśliwiec** – adiunkt, kierownik Zakładu Chirurgii Stomatologicznej (31 grudnia)

Przejścia pracowników niebędących nauczycielami akademickimi na emeryturę lub rentę

1. mgr **Anna Abraszek** – samodzielny referent, Samodzielna Pracownia Fizjoterapii i Odnowy Biologicznej (15 listopada)
2. mgr inż. **Zofia Adamowicz** – kierownik Działu Technicznego (31 grudnia)
3. **Teresa Bachman** – samodzielny referent, Dział Ewidencji Majątku (31 grudnia)
4. **Jolanta Jurgielewicz** – recepcjonistka, Dom Studencki nr 3 i 4 (31 grudnia)
5. **Grażyna Kałużna** – pracownik gospodarczy, Zakład Chemii Medycznej (30 czerwca)
6. mgr **Krystyna Kondrat** – kierownik Działu Nauki i Współpracy z Zagranicą (31 grudnia)
7. **Krystyna Wojciechowska** – starsza woźna, Zakład Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej (31 sierpnia)

Zmarli pracownicy uczelni

1. dr hab. n. med. **Grażyna Hnatyszyn** – adiunkt, Katedra i Klinika Neonatologii (12 grudnia)
2. prof. dr hab. n. med. **Krzysztof Marlicz** – profesor zwyczajny, Katedra i Klinika Gastroenterologii (4 sierpnia)
3. **Zbigniew Wardziński** – rzemieślnik, Dział Administracyjno-Gospodarczy – Rektorat (6 listopada)

Opracowano na podstawie materiałów Działu Kadr

Sprostowanie

W numerze 4/2014 w informacji dotyczącej stopni naukowych uzyskanych w roku akademickim 2013/2014 pomyłkowo podano stopień naukowy dr. Roberta Józwy. Zamiast dr n. zdr. powinno być dr n. med. Bardzo przepraszamy.

Redakcja

SERWIS INFORMACYJNY BIBLIOTEKI PUM

W Biuletynie Informacyjnym PUM w numerze 2/2014 przedstawiliśmy informacje na temat portalu ResearcherID wraz z Zarządzeniem Rektora PUM nr 70/2014, nakładającym na wszystkich nauczycieli akademickich uczelni obowiązek założenia profilu i powiązania go z własnymi publikacjami w Web of Science. Podczas tworzenia profilu naukowca portal ResearcherID sugeruje użytkownikom utworzenie konta na portalu ORCID oraz uzyskanie tym samym indywidualnego, uniwersalnego numeru identyfikacyjnego. W związku z licznymi pytaniami dotyczącymi przeznaczenia i zastosowania numeru ORCID, chcemy przybliżyć kolejny identyfikator funkcjonujący w środowisku naukowym.

ORCID – The Open Researcher and Contribution ID – to unikatowy numer, służący do łatwiejszej identyfikacji badacza w globalnej przestrzeni naukowej. Inicjatywa ta od początku swojego istnienia miała charakter otwarty, interdyscyplinarny i zakładała międzynarodowy zasięg przedsięwzięcia. ORCID powstał w 2010 r. jako odpowiedź na potrzebę precyzyjnego łączenia osoby badacza z właściwymi mu pracami naukowymi. Inicjatywę podjęli przedstawiciele środowisk naukowych (Wiley-Blackwell, Thomson Reuters, Elsevier, Nature), wydawców (Cornell University, Harvard University) oraz instytucji IT, skupiając się w organizację non-profit i obierając sobie za cel kompleksowe rozwiązanie problemu niejednoznaczności nazwisk w środowisku naukowym. Problem ten dotyka głównie autorów noszących popularne, często powtarzające się nazwiska, tworzących w obrębie tej samej dziedziny naukowej, zmieniających miejsce pracy, a tym samym afiliację.

Numer ORCID stanowi 16 cyfr podzielonych na cztery części. Nie zawiera informacji takich jak rok rejestracji użytkownika czy kod kraju, z którego pochodzi. ORCID przedstawiony jest jako internetowy standard HTTP URI – Uniform Resource Identifier (np. orcid.org/0000-0003-0423-1810), który umożliwia łatwiejszą identyfikację w sieci. Numery indywidualnych naukowców składają się na centralny rejestr identyfikatorów, pozwalają również na linkowanie między portalem ORCID i innymi systemami identyfikacji autora (np. ResearcherID, Scopus). Korzystając z numeru ORCID, badacz ma możliwość powiązania w jeden rekord wszystkich swoich prac, bez względu na zamieszczoną w nich afiliację, inną formę imienia lub nazwiska (np. u kobiet występuje często zmiana nazwiska w przypadku zamążpójścia; wątpliwości pojawiają się też przy podawaniu drugich i kolejnych imion bądź ich inicjałów) czy błąd w zapisie danych. Numer ORCID umożliwia dotarcie do kompletnego zestawu publikacji autora, może mieć zatem zastosowanie w uczelnianych i krajowych bazach bibliograficznych, rankingach bibliometrycznych, systemach zarządzania dorobkiem pracowników, przy składaniu wniosków grantowych, manuskryptów, opracowywaniu patentów. Ułatwia również postępowanie identyfikacyjne w przypadkach plagiatów i dochodzenia praw autorskich.

Numer ORCID cieszy się uznaniem w świecie naukowym, a jego popularność ciągle rośnie. Pod koniec roku 2013 w skład organizacji ORCID wchodziło 111 instytucji oraz 460 000 zarejestrowanych użytkowników. W listopadzie 2014 roku liczba zarejestrowanych użytkowników przekroczyła milion, a do chwili obecnej (17 kwietnia 2015 r.) wzrosła do 1 289 764.

Marzena Taterczyńska
Biblioteka Główna

Edward Pytko

Danuta Siedzik

Stanisław Kutryb

Marian Kaczmarek

Józef Kozłowski

ODNALEZIONO „INKĘ”

W Pałacu Prezydenckim w Warszawie 1 marca 2015 r. ogłoszono kolejne wyniki identyfikacji ofiar reżimu stalinowskiego (1944–1956). Narodowy Dzień Żołnierzy Wyklętych stał się okazją do spotkania przedstawicieli wszystkich instytucji biorących udział w badaniach: prof. Andrzeja Ciechanowicza, rektora Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, dr. Łukasza Kamińskiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, oraz dr. hab. Krzysztofa Kunerta, sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, zorganizowanego pod patronatem prezydenta RP Bronisława Komorowskiego. Wśród zaproszonych gości byli także członkowie zespołów uczestniczących w badaniach poszukiwawczych i ekshumacyjnych oraz zespołu Polskiej Bazy Genetycznej Ofiar Totalitaryzmów.

Przeprowadzone w Zakładzie Genetyki Sądowej PUM w Szczecinie badania genetyczne doprowadziły do identyfikacji: ppor. Józefa Kozłowskiego „Lasa” – komendanta Okręgu XVI Narodowego Zjednoczenia Wojskowego; Stanisława Kutryba „Rysia” – żołnierza NZW; ppor. Edwarda Pytki – pilota instruktora w Oficerskiej Szkole Lotniczej nr 5 w Radomiu, zatrzymanego podczas nieudanej próby ucieczki na Zachód; Mariana Kaczmarka „Pawła” – maszynisty międzynarodowego pociągu linii Poznań–Frankfurt, oskarżonego o działalność na rzecz Rządu RP w Londynie. Badania potwierdziły także tożsamość Danuty Siedzikówny „Inki” – sanitariuszki V Wileńskiej Brygady AK, której szczątki wydobyto we wrześniu ubiegłego roku na cmentarzu garnizonowym w Gdańsku.

Do tej pory udało się zidentyfikować szczątki blisko 50 osób. Wśród zidentyfikowanych byli m.in. bohaterowie antykomunistycznego podziemia niepodległościowego: mjr Hieronim Dekutowski „Zapora”, ppłk Stanisław Kasznica „Maszkowski”, mjr Bolesław Kontrym „Żmudzin”, ppłk Antoni Olechnowicz „Pohorecki” i mjr Zygmunt Szendzielarz „Łupaszko” oraz żołnierze „ludowego” Wojska Polskiego: kmdr Stanisław Mieszkowski, ppłk Marian Orlik i kmdr Zbigniew Przybyszewski. Identyfikacje osób zamordowanych w latach 40. i 50. XX w. umożliwiają nowoczesne metody profilowania materiału DNA.

W ogólnopolski projekt naukowo-badawczy „Poszukiwania nieznanych miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego 1944–1956” zaangażowanych jest kilka instytucji państwowych: Instytut Pamięci Narodowej, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie. Głównym celem jest odnalezienie grobów osób straconych i zamordowanych w latach stalinizmu, ekshumacja i identyfikacja ekshumowanych szczątków. Działania te są finansowane z budżetu państwa.

Polska Baza Genetyczna Ofiar Totalitaryzmów to projekt naukowy Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie oraz Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Powstała w 2012 r. w celu identyfikacji ofiar konfliktów zbrojnych XX w. i jest pierwszą tego typu, tak kompleksową bazą w Europie. Problemem, przed którym stanęli naukowcy, jest brak materiału porównawczego. Kolejny raz zwracamy się do rodzin z apelem o oddawanie materiału genetycznego. Prosimy o zgłoszenia poprzez infolinię pod nr tel. 91 48 49 873.

Kinga Brandys
rzecznik prasowy
Milena Bykowska
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

OFERTA WYDAWNICTWA PUM

ORAL MEDICINE

Edited by Małgorzata Tomasik, Katarzyna Grocholewicz

Anglojęzyczna, wzbogacona i uzupełniona wersja książki pt. „Zarys stomatologii dla studentów Wydziału Lekarskiego" pod red. Elżbiety Weyny, wydanej przez Wydawnictwo PUM w 2012 r. Obejmuje m.in. zagadnienia z zakresu chorób twardych tkanek zębów, zapalenia tkanek miękkich jamy ustnej, twarzy i szyi, wad zgryzu, profilaktyki próchnicy i chorób przyzębia oraz nowotworów jamy ustnej.

GINEKOLOGIA OD TEORII DO PRAKTYKI

Pod red. Agnieszki Brodowskiej

W książce opisano anatomię żeńskich narządów płciowych, fizjologię cyklu płciowego kobiety oraz wybrane zagadnienia z zakresu ginekologii. Znajdziemy tu także informacje o antykoncepcji, niepłodności czynnościowej, zespole policystycznych jajników, a także niepłodności męskiej. Omówione zostały stany nagłe w ginekologii, endometrioza, zapalenie narządów płciowych, menopauza, zespół metaboliczny u kobiet, nietrzymanie moczu oraz zaburzenia statyki narządów miednicy mniejszej. Nie zabrakło też wiadomości na temat nowotworów jajnika, pochwy, sromu i złośliwych trzonu macicy, a także raka szyjki macicy, mięśniaków macicy oraz znieczulenia w ginekologii.

CONTEMPORARY DENTISTRY

Edited by Katarzyna Grocholewicz

Anglojęzyczna, wzbogacona i uzupełniona wersja książki pt. „Wybrane zagadnienia współczesnej stomatologii" pod red. Elżbiety Weyny, wydanej przez Wydawnictwo PUM w 2012 r. Znajdziemy tu m.in. zagadnienia z zakresu profilaktyki próchnicy, nowoczesnych materiałów do wypełnień, stomatologii estetycznej, powikłań i niepowodzeń w leczeniu endodontycznym oraz problemów stomatologicznych w wybranych chorobach ogólnoustrojowych oraz u kobiet w ciąży.

EMPATIA W MEDYCYNIE

Elżbieta Ziółkowska-Rudowicz, Aleksandra Kładna

Na podstawie najnowszych badań empirycznych z zakresu psychologii ewolucyjnej, neuropsychologii, psychologii społecznej oraz rozwojowej ukazano wielowymiarowe spojrzenie na empatię, którą odróżniono od pojęcia współczucia czy litości. Przeanalizowano rolę empatii w interakcji pomiędzy pacjentem a lekarzem czy pielęgniarką oraz przeszkody w jej przejawianiu. Przedstawiono badania nad poziomem empatii u studentów medycyny, rezydentów i doświadczonych lekarzy. Opisano metody i zabiegi dydaktyczne przydatne w rozwoju empatii klinicznej, a także dokonano przeglądu oraz analizy testów i kwestionariuszy używanych do jej pomiaru.

STARZEJĄCE SIĘ SPOŁECZEŃSTWO WYZWANIEM DLA ZDROWIA PUBLICZNEGO

Pod red. Beaty Karakiewicz i Anny Jurczak

W książce podjęto temat wyzwań związanych ze starzeniem się społeczeństwa w kontekście opieki zdrowotnej. Dokonano analizy aktualnego stanu zdrowia osób starszych oraz opisano niektóre z problemów geriatrycznych. Poświęcono uwagę kwestiom medycznym, pielęgnacji, żywienia, promocji i edukacji zdrowotnej osób starszych, a także organizacji opieki zdrowotnej seniorów w kraju i za granicą.

CLINICAL RHEUMATOLOGY

Edited by Marek Brzosko

Anglojęzyczna wersja książki pt. „Reumatologia kliniczna" pod red. Marka Brzosko opublikowanej przez Wydawnictwo PUM w 2007 r. (wydanie I) i 2010 r. (wydanie II). Zawiera informacje o diagnostyce i jej kryteriach oraz o nowoczesnym leczeniu chorób reumatologicznych. Walory poznawcze książki wzbogacają fotografie zmian skórnych i innych narządów oraz liczne zdjęcia radiologiczne najczęściej spotykanych zmian reumatycznych.

MAREK EISNER
Opracowanie zbiorowe

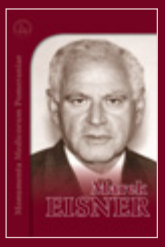

Publikacja poświęcona jest profesorowi Markowi Eisnerowi, wybitnemu endokrynologowi, pod którego kierownictwem powstała Klinika Endokrynologii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie. Przestawiono życiorys, omówiono działalność lekarską i dorobek naukowy, a także zamieszczono wspomnienia pacjentów oraz pamiętnik profesora Eisnera z czasów II wojny światowej. Niniejszy tom inicjuje serię wydawniczą „Monumenta Medicorum Pomeraniae", w ramach której ukazywać się będą sylwetki wybitnych osobistości i osobowości Pomorza Zachodniego.

OD ŚREDNIOWIECZNEGO PRZYTUŁKU DO SAMODZIELNEGO SZPITALA KLINICZNEGO NR 2
Pod red. Zygmunta Machoya

Książka ukazuje historię Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 2 Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie. Opisana jest historia dzielnicy Pomorzany (*Pommerensdorf*), początki szpitalnictwa w Szczecinie sięgające średniowiecza, budowa szpitala miejskiego, czasy II wojny światowej oraz najnowsze dzieje szpitala od zakończenia wojny, kiedy Szczecin został włączony do Polski.

UKŁAD PŁCIOWY MĘSKI. BADANIA KLINICZNE I DOŚWIADCZALNE
Pod red. Małgorzaty Piaseckiej

Publikacja przedstawia wybrane problemy fizjologii i patologii układu płciowego męskiego, ze szczególnym uwzględnieniem interdyscyplinarnych zagadnień andrologicznych oraz prezentacji wyników badań klinicznych i doświadczalnych. Składa się z pięciu części poświęconych roli czynników środowiskowych i genetycznych w niepłodności męskiej, podstawowej oraz uzupełniającej diagnostyki seminologicznej, struktury, funkcji, a także procesów molekularnych gonady męskiej, najądrza i prostaty.

LECZENIE ZŁAMAŃ W OBRĘBIE RĘKI I NADGARSTKA
Andrzej Żyluk

Praktyczny przewodnik dla każdego, kto zajmuje się lub będzie zajmował diagnozowaniem i leczeniem złamań w obrębie ręki. Przedstawia zasady, które należy stosować przy diagnozowaniu i leczeniu złamań w obrębie ręki, tak aby pacjenta przywrócić jak najszybciej do pełnej sprawności metodą dla niego możliwie najmniej uciążliwą. Zawiera opis leczenia zachowawczego, operacyjnego lub stosunkowo skomplikowanego czynnościowego – w zależności od rodzaju złamania.

ZESPOŁY CHOROBOWE Z OBJAWAMI LARYNGOLOGICZNYMI. KOMPENDIUM
Piotr Maj

Książka ma charakter specjalistycznego słownika podzielonego na cztery części. W pierwszej opisano 531 ponumerowanych i alfabetycznie ułożonych zespołów chorobowych z objawami laryngologicznymi. W drugiej części przedstawiono indeks objawów laryngologicznych z podaniem numerów zespołów, w których one występują. Trzecia część zawiera piśmiennictwo, głównie w języku polskim, z którego korzystano celem uzupełnienia wiadomości. Czwarta część to skorowidz z alfabetycznie ułożonymi nazwami opisanych lub tylko wymienionych zespołów chorobowych.

CHEMISTRY FOR THE FIRST YEAR STUDENTS
Joanna Bober, Barbara Dołęgowska, Dobrosława Stańkowska-Walczak

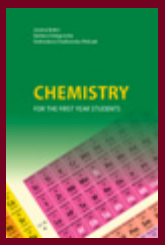

Aglojęzyczna, wzbogacona i uzupełniona wersja książki Joanny Bober i Barbary Dołęgowskiej pt. „Ćwiczenia z chemii dla studentów I roku Pomorskiej Akademii Medycznej" wydanej przez Wydawnictwo PUM w 2009 r. Znajdziemy w niej m.in. opis zasad bezpieczeństwa oraz podstaw praktyki w laboratorium chemicznym, analizy jakościowej związków nieorganicznych, właściwości koloidów, równowagi kwasowo-zasadowej, związków kompleksowych, klasyfikacji analitycznych metod instrumentalnych, a także właściwości oraz możliwości wykrywania hydroksy- i ketokwasów w organizmach żywych.

PROFESOR ZDZISŁAW STOLZMANN

CHEMIK, LEKARZ, PATRIOTA – PIERWSZY KURATOR ZAKŁADU CHEMII FIZJOLOGICZNEJ POMORSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ W SZCZECINIE

Powstanie Pomorskiej Akademii Medycznej jako pierwszej w Szczecinie uczelni wyższej posiadającej pełne prawa akademickie nadawania stopni naukowych, miało dla miasta i regionu ogromne znaczenie. Jednocześnie stanowiło poważne zadanie organizacyjne, o czym mogą świadczyć słowa ówczesnego prezydenta miasta Piotra Zaręby, wypowiedziane do powołanej 29 maja 1948 r. Komisji Planowania Przestrzennego: „Proszę Panów, najważniejsza sprawa jest załatwiona, akt kreowania uczelni jest podpisany, a resztę chyba załatwicie". Wśród wielu spraw organizacyjnych, jedną z najważniejszych było jak najszybsze skompletowanie kadry nauczającej. Z pomocą pospieszyły te miasta w Polsce, w których już działały uczelnie medyczne, a przede wszystkim te, które przed II wojną światową były ośrodkami akademickimi. Najefektywniej rozwinęła się współpraca z poznańską uczelnią medyczną. Całe zakłady Akademii Lekarskiej w Szczecinie, przekształconej później w Pomorską Akademię Medyczną – np. fizjologia, histologia, chemia ogólna, chemia fizjologiczna, patologia ogólna czy anatomia patologiczna, miały obsadę personalną pochodzącą z Poznania. Zorganizowania Zakładu Chemii Fizjologicznej (później Biochemii) podjął się prof. Zdzisław Stolzmann z Poznania, któremu pragnę poświęcić niniejsze opracowanie.

Prof. Zdzisław Stolzmann (1906-1997)

Profesor Zdzisław Stolzmann urodził się w 1906 r. w Poznaniu. Po ukończeniu znanego Państwowego Gimnazjum im. św. Marii Magdaleny, zapisał się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Poznańskiego (UP), na którym można było studiować nauki przyrodnicze, matematyczne i fizyczne. Wstąpił także do Korporacji Akademickiej „Korpus Zawisza Czarny", podkreślającej znaczenie polskich tradycji rycerskich. Już po zaliczeniu trzeciego roku studiów w roku 1927 został powołany na stanowisko młodszego asystenta przy Katedrze Chemii Ogólnej Wydziału Rolniczo-Leśnego. Pracę magisterską ukończył w 1929 r. pod kierunkiem prof. Antoniego Gałeckiego na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Praca ta stanowiła podstawę do uzyskania stopnia naukowego doktora filozofii w zakresie chemii. Będąc z wykształcenia chemikiem, w 1930 r. zwrócił się z prośbą do Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego o przyjęcie na drugi rok studiów lekarskich. Prośba została rozpatrzona pozytywnie, a w rok po zdaniu egzaminów przewidzianych na drugim roku medycyny, Zdzisław Stolzmann został starszym asystentem w Katedrze Chemii Fizjologicznej UP i wydał pierwszy skrypt pt. „Zbiór ćwiczeń z chemii fizjologicznej" dla studentów drugiego roku medycyny. W związku z chorobą ówczesnego kierownika Katedry Chemii Fizjologicznej prof. Dąbrowskiego, prowadził również w jego zastępstwie wykłady z chemii fizjologicznej.

Okres II wojny światowej był dla dr. Zdzisława Stolzmanna okresem niezwykłych przeżyć. Po wkroczeniu Niemców Uniwersytet Poznański został zamknięty, a planowana ewakuacja do Warszawy nie doszła do skutku. Nie powiódł się również indywidualny wyjazd, gdyż w okolicach Kutna został zatrzymany przez Niemców i zawrócony do Poznania. Tam po kilku dniach został aresztowany na okres około trzech tygodni, ponieważ odmówił zmiany narodowości. Po zwolnieniu z aresztu był zobowiązany do codziennego zgłaszania się na policję. Wówczas podjął pracę w charakterze kwalifikowanego robotnika w składnicy sanitarnej, ale po tygodniu udało mu się uciec wraz z żoną do Zduńskiej Woli w Generalnym Gubernatorstwie, skąd następnie przeniósł się do Częstochowy. Tam znalazł pracę w szpitalu miejskim, gdzie przez okres okupacji pracował w zorganizowanym przez siebie laboratorium analiz lekarskich. Wtedy zrodził się pomysł kształcenia młodzieży pomaturalnej,

której wojna uniemożliwiła dalszą naukę. Praca w laboratorium stanowiła dobrą bazę do tajnego kształcenia w zakresie chemii ogólnej i klinicznej. W październiku 1943 r., po porozumieniu z profesorem Wrzostkiem, dziekanem Tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich (TUZZ), tajne nauczanie w Częstochowie miało już podstawy akademickie i trwało do 15 kwietnia 1945 r. Wszyscy zdawali sobie sprawę z niebezpieczeństwa w razie dekonspiracji, ale uznali konieczność prowadzenia tajnego nauczania i kształtowania patriotycznych postaw wśród młodzieży. Dotyczyło to nie tylko profesorów i studentów, ale także pracowników administracji, którzy przyjmowali pseudonimy i składali odpowiednią przysięgę. Największą trudnością był brak kadry nauczycielskiej. Ze znanych w szczecińskich kręgach akademickich postaci, oprócz dr. Zdzisława Stolzmana, pracę pedagogiczną podjęli wówczas dr Jan Słotwiński (adiunkt Zakładu Histologii Uniwersytetu Poznańskiego, późniejszy kierownik Zakładu Histologii PAM), prof. Antoni Gałecki (kierownik Zakładu Chemii Fizycznej UP) – kierownik Komitetu Samopomocy oraz mgr Rajewski (późniejszy adiunkt Zakładu Chemii Ogólnej PAM), a także nauczyciele miejscowych gimnazjów. Efektem prowadzonego podczas wojny kształcenia w częstochowskiej filii TUZZ było przygotowanie 102 słuchaczy przyjętych po zakończeniu wojny na pierwszy bądź drugi rok medycyny Uniwersytetu Poznańskiego.

Po wojnie działalność edukacyjna i postawa patriotyczna prof. Stolzmanna zostały docenione m.in. przyznaniem Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski przez Radę Państwa w 1958 r., a Częstochowskie Towarzystwo Lekarskie przyjęło go w poczet członków honorowych (w 1951 r.).

Profesor Zdzisław Stolzmann przyczynił się również do rozwoju naszej uczelni. Odpowiedział na apel władz o pomoc kadrową dla powstającej w Szczecinie uczelni medycznej. Wykształcenie i doświadczenie pedagogiczne uzyskane przed II wojną światową na Uniwersytecie Poznańskim było przydatne przy organizowaniu od podstaw Zakładu Chemii Fizjologicznej w Pomorskiej Akademii Medycznej (PAM), którego w latach 1950–1954 był pierwszym kuratorem, przyjeżdżając każdego tygodnia z Poznania pociągiem lub samolotem. Adiunktem Zakładu Chemii Fizjologicznej mianowano wówczas dr. farm. Eugeniusza Łempickiego, absolwenta lwowskiej uczelni. W tym pionierskim okresie prof. Stolzmann opracował i wdrożył nowoczesny program wykładów i ćwiczeń laboratoryjnych oraz przeprowadzał egzaminy dla studentów drugiego roku medycyny i stomatologii. Dążył także do stworzenia w Szczecinie zaplecza badawczego na wzór zakładu poznańskiego. Dzięki tej inicjatywie oraz odpowiednim warunkom lokalowym utworzono warsztat naprawy i konstruowania podstawowej aparatury medycznej dla całej uczelni, który przetrwał ponad 20 lat. Pracownikami warsztatu byli inżynierowie ze szczecińskiej stoczni, pracujący na uczelni w niepełnym wymiarze godzin. Nietypową aparaturę szklaną wykonywał warsztat rzemieślniczy pana Adamowicza lub pracownicy ówczesnej Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Szczecinie. Dydaktykę prowadzili najzdolniejsi studenci, zwłaszcza ci, którzy złożyli już egzamin u profesora, a podstawą programową był wydany w 1947 r. podręcznik profesora pt. „Zbiór ćwiczeń z chemii fizjologicznej". Jego ideą kształcenia było połączenie wiedzy teoretycznej z praktyką lekarską. W późniejszych latach adiunkt Zakładu Chemii Fizjologicznej (a następnie Biochemii) dr Alina Mandat również starała się wprowadzać tę ideę do kształcenia studentów Pomorskiej Akademii Medycznej.

Profesora Stolzmanna poznałem osobiście w 1951 r., w tym czasie bowiem pracowałem w tym samym budynku, w Zakładzie Patologii Ogólnej i Doświadczalnej prowadzonym przez doc. Janusza Mąkowskiego (również z Poznania). Na pierwszy rzut oka można było zauważyć, że prof. Stolzmann był człowiekiem nieprzeciętnym. Zawsze starannie ubrany („pod krawatem") i uczesany, nosił mały wąsik. W rozmowie był przystępny, chętny do pomocy, otwarty na rozmowy o nowych trendach w biochemii. Zachęcał do badań naukowych, zapraszał do spotkań w Poznaniu. Dopiero po latach okazało się, że nasze prace dyplomowe były wykonane w Poznaniu u tego samego promotora – z tym że w różnym czasie. Naszym promotorem był bowiem prof. Antoni Gałecki, kierownik Zakładu Chemii Fizycznej Uniwersytetu Poznańskiego. Profesor Stolzmann zachęcał mnie do wprowadzania innowacyjnych ulepszeń wyposażenia laboratoryjnego w okresie, w którym wszystkiego brakowało. Zainspirowało mnie to do napisania wspólnie z prof. Stefanem Kotkowskim pracy zatytułowanej „Spiralna aparatura szklana jako standardowe urządzenie do badań kontaktowego utleniania ciekłych substratów tlenem". Konsultacje ze znanym już w kraju profesorem miały dla mnie, jako młodego pracownika, duże znaczenie. Stanowiły lekcje nowoczesnej chemii fizjologicz-

nej i były wprowadzeniem do chemii patologicznej, którą miałem się zająć w przyszłości.

Epilog

W 1965 r. prof. Stolzmann wyjechał jako ekspert WHO z Poznania do Tunisu, gdzie był organizatorem i kierownikiem Katedry Biochemii do roku 1976. Potem, po przejściu na emeryturę, opuścił Tunis i ostatnie 25 lat życia spędził w USA. Tam podjął pracę naukową i kierował laboratorium badawczym w Baylor College of Medicine tamtejszego uniwersytetu. Zmarł w Houston 8 sierpnia 1997 r., a jego pogrzeb odbył się 13 września 1997 r. na cmentarzu górczyńskim w Poznaniu.

prof. dr hab. Zygmunt Machoy

PS W pracy nad powyższym artykułem korzystano z opracowania dr Alicji Brożek pt. „Profesor Zdzisław Stolzmann (1906–1997) współtwórca Poznańskiej Szkoły Chemii Fizjologicznej". Poznań, 2012.

25 LAT SZKOŁY ZDROWIA

szkoła ZDROWIA

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

Sala Anny Jagiellonki Wojewódzkiego Domu Kultury z trudem pomieściła wszystkich słuchaczy tego dnia, czyli 18 kwietnia 1990 r. Inauguracyjny wykład nowego cyklu spotkań zgromadził w zamkowych murach około 170 osób. Wymowny tytuł spotkania – „Serce masz tylko jedno", możliwość posłuchania medycznych sław (mowa o ówczesnych szefach Kliniki Kardiologii i Kliniki Kardiochirurgii), zadania pytań szacownym gościom, a przy okazji zmierzenia sobie ciśnienia i nabycia ciekawych książek o zdrowiu, stanowiły nie lada atrakcję. W ten właśnie sposób przedstawiła się szczecinianom Szkoła Zdrowia, której gospodyni – prof. Halina Pilawska, stawiała sobie za cel umożliwienie mieszkańcom naszego miasta comiesięcznych spotkań ze specjalistami poszczególnych dziedzin medycyny. „Sądzimy, że inicjatywa WDK oraz Okręgowej Izby Lekarskiej, przy pomocy Polskiego Towarzystwa Lekarskiego i Higienicznego cieszyć się będzie uznaniem (...). Autorytety (...) będą omawiać najważniejsze zasady zapobiegania chorobom społecznym , tj. takim, które szczególnie trapią mieszkańców naszego kraju i w których powstawaniu własne zachowanie odgrywa dominującą rolę" – informował „Głos Szczeciński" z 13 kwietnia 1990 r. Po upływie ćwierćwiecza spektrum tematyczne cyklu – prócz wspomnianych chorób społecznych – poszerzyło się o bogaty wybór zagadnień związanych z prozdrowotnym stylem życia, wzajemnym oddziaływaniem sztuki i medycyny, ciekawostkami paramedycznymi, arteterapią – szczególnie zaś muzykoterapią. Ostatnia z wymienionych dziedzin gości regularnie „na żywo" w Szkole Zdrowia od czasu, gdy w 2004 r. obowiązki gospodarza cyklu przejął prof. Jacek Rudnicki – lekarz, muzyk, autor poetyckich tekstów i kompozytor wykonywanych przez siebie piosenek. W dzisiejszej Szkole Zdrowia prelegenci z kręgów medycznych prezentują imponujące osiągnięcia współczesnej technologii, natomiast goście, którzy proponują niestandardowe spojrzenie na kondycję człowieka, wprowadzają swoistą równowagę pomiędzy wartościami najnowocześniejszego i tradycyjnego leczenia.

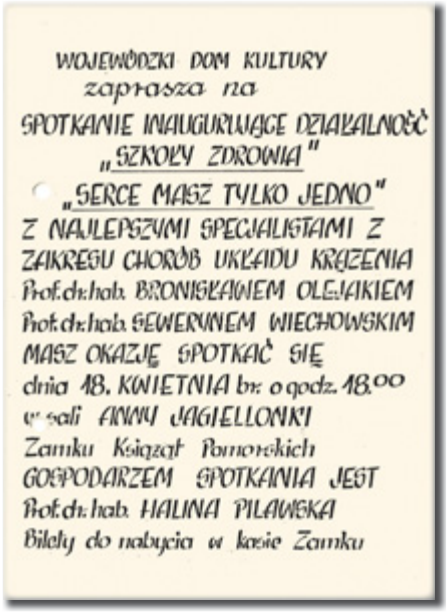
WOJEWÓDZKI DOM KULTURY
zaprasza na
SPOTKANIE INAUGURUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ
„SZKOŁY ZDROWIA"
„SERCE MASZ TYLKO JEDNO"
Z NAJLEPSZYMI SPECJALISTAMI Z
ZAKRESU CHORÓB UKŁADU KRĄŻENIA
Prof. dr hab. BRONISŁAWEM OLEJNIKIEM
Prof. dr hab. SEWERYNEM WIECHOWSKIM
MASZ OKAZJĘ SPOTKAĆ SIĘ
dnia 18. KWIETNIA br. o godz. 18.00
w sali ANNY JAGIELLONKI
Zamku Książąt Pomorskich
GOSPODARZEM SPOTKANIA JEST
Prof. dr hab. HALINA PILAWSKA
Bilety do nabycia w kasie Zamku

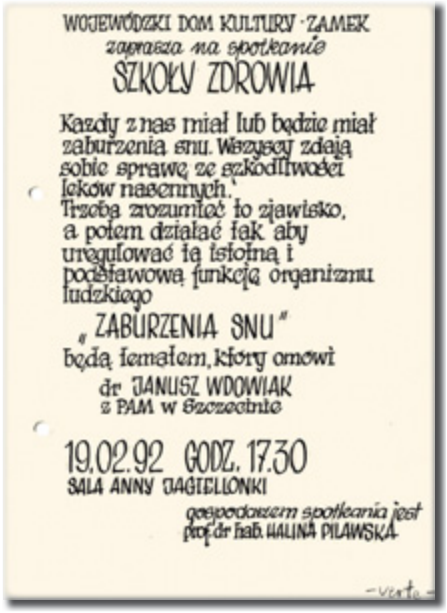
WOJEWÓDZKI DOM KULTURY · ZAMEK
zaprasza na spotkanie
SZKOŁY ZDROWIA
Każdy z nas miał lub będzie miał zaburzenia snu. Wszyscy zdają sobie sprawę ze szkodliwości leków nasennych.
Trzeba zrozumieć to zjawisko, a potem działać tak aby uregulować tą istotną i podstawową funkcję organizmu ludzkiego
„ZABURZENIA SNU"
będą tematem, który omówi
dr JANUSZ WDOWIAK
z PAM w Szczecinie
19.02.92 GODZ. 17.30
SALA ANNY JAGIELLONKI
gospodarzem spotkania jest
prof. dr hab. HALINA PILAWSKA

Powróćmy jednak do początków tej jedynej w swoim rodzaju oferty edukacyjnej . Przeglądając tematy niegdysiejszych wykładów w Szkole Zdrowia, napotykamy głośne po dzień dzisiejszy nazwiska znakomitych lekarzy, a wśród nich – legend pomorskiej medycyny.

Dzięki zbiorom zamkowego archiwum możemy wspomnieć niektóre z dawnych spotkań:
1990 r.: Jak żyć z cukrzycą? – dr Henryk Fuchs; Diagnostyka i leczenie chorób przewodu pokarmowego – prof. Krzysztof Marlicz;
1991 r.: Problemy stomatologiczne – czy można ich uniknąć? – prof. Zbigniew Jańczuk; Na co chorują nasze oczy? – prof. Wanda Andrzejewska; Zaburzenia psychiczne a współczesna cywilizacja – dr Janusz Wdowiak;
1992 r.: Choroby układu oddechowego związane z zanieczyszczeniem powietrza – dr Krystyna Szymczak; Współczesne społeczeństwa a medycyna – prof. dr Bogusław Halikowski;
1993 r.: Kosmetyka produktów żywnościowych, czyli substancje dodawane do żywności – mgr Wiesława Jachimiak; Czy zioła mogą leczyć? Fitoterapia stosowana – prof. Leonidas Samochowiec; Stan zdrowia mieszkańców Szczecina – prof. Halina Pilawska; Balneologia dawniej i dziś – prof. Tadeusz Brzeziński;
1994 r.: Czy miażdżyca może być odwracalna? – prof. Zdzisława Kornacewicz-Jach; Terapia ruchem przedłuża życie – doc. Tadeusz Mieczkowski; Rośliny wspomagające zdrowie – prof. Marian Ciaciura;
1995 r.: Choroby zakaźne: zmierzch czy narastanie zagrożenia? – prof. Anna Boroń-Kaczmarska;
1996 r.: Neurochorurgiczne leczenie guzów mózgu – prof. Ireneusz Kojder; Co można zrobić z własną odpornością? – prof. Józef Hałasa;
1997 r.: Niepokoje klimakteryczne kobiet – prof. Izabella Rzepka-Górska;
1999 r.: Diagnostyka obrazowania – prof. Bohdan Daniel;
2001 r.: Żywienie w profilaktyce miażdżycy i chorób układu krążenia – prof. Tadeusz Mikulski;
2002 r.: Depresja – jak jej uniknąć? – dr Jerzy Pobocha;
2003 r.: Najczęstsze problemy ortopedyczne seniorów – dr Roman Milkiewicz;
2004 r.: Cytodiagnostyka w profilaktyce chorób onkologicznych u kobiet – prof. Maria Chosia;
2005 r.: Alergia – fakty i mity – prof. Michał Kurek; Jak skutecznie zwalczać nowotwory poprzez testy DNA – prof. Jan Lubiński; Osiągnięcia współczesnej dermatologii estetycznej – dr Katarzyna Turek-Urasińska.

Sympatycy Szkoły Zdrowia nie poprzestawali na udziale w cyklicznych spotkaniach. Kilkakrotnie odbyły się tzw. Niedziele w Zamku, których bogaty program obejmował liczne prelekcje, kiermasze zdrowej żywności, książek i sprzętu sportowego, konsultacje lekarzy specjalistów, pokazy filmowe. Niezwykła inwencja prof. Pilawskiej zaowocowała również wiosennymi prelekcjami w parku Kasprowicza i całodziennymi wycieczkami krajoznawczymi.

Oferta Szkoły Zdrowia cieszyła się i nadal cieszy ogromnym powodzeniem wśród mieszkańców Szczecina, którzy tłumnie przybywają na kolejne spotkania. Sukces tego cyklu jest przykładem udanej współpracy inicjatorów i organizatora, którym pozostaje Zamek Książąt Pomorskich – niegdysiejszy Wojewódzki Dom Kultury. Gościnne zamkowe progi co miesiąc goszczą licznych sympatyków wiedzy o zdrowiu, reprezentujących wszystkie grupy wiekowe. Ten powszechny odbiór i niesłabnące zainteresowanie słuchaczy, zajęcia prowadzone w pięknych zamkowych wnętrzach oraz prezentowane holistyczne, niejednorodne podejście do problematyki zdrowia składają się na unikatowe w skali kraju przedsięwzięcie edukacyjne o nazwie Szkoła Zdrowia.

Tematem ostatniego, kwietniowego spotkania były kwasy LCPUFA i ich znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. Znakomity gość wieczoru – prof. Anna Kołakowska z ZUT, objaśniła

licznie zebranym słuchaczom zarówno medyczne zawiłości przedmiotu, jak i szereg praktycznych zasad odnoszących się do racjonalnego żywienia. W klimacie pogodnego dialogu i życzliwości, charakterystycznym dla zamkowych spotkań ze zdrowiem, był też utrzymany minirecital prof. Jacka Rudnickiego.

Aldona Binda
Dział Edukacji Artystycznej
Zamku Książąt Pomorskich

* * *

Profesor Jacek Rudnicki, obecny gospodarz zamkowej Szkoły Zdrowia, w wywiadzie udzielonym Mirosławowi Witkowskiemu, opublikowanym w biuletynie „Zamkowe Propozycje Kulturalne" nr 12/20014, podkreślił rolę Szkoły Zdrowia jako właściwego modelu komunikowania się pacjentów i personelu medycznego. Spotkania służą zarówno przekazywaniu informacji, jak i wyjaśnianiu wątpliwości, są przykładem skutecznej promocji zdrowia i edukacji prozdrowotnej – najtańszego i najlepszego sposobu zapobiegania chorobom. Uzyskanie potrzebnych wiadomości, zanim się zachoruje, pomaga postępować odpowiedzialnie i unikać zachowań ryzykownych – rzecz nie do przecenienia. A jeśli już choroba wystąpi, łatwiej dostrzec jej najwcześniejsze objawy i tym samym zwiększyć szanse wyleczenia. Do tego potrzebna jest wiedza, zaś jej najlepszym źródłem jest lekarz mówiący o zagrożeniach, sposobach ich unikania i zwalczania, ale nie w gabinecie lekarskim, lecz na bardziej swobodnym forum, w trakcie dyskusji i wymiany poglądów. Dwudziestopięcioletnia historia Szkoły Zdrowia potwierdza, że taki rodzaj relacji między (jeszcze nie) pacjentem i lekarzem jest bardzo potrzebny i sprawdza się w praktyce.

RELACJE NAUKI, SZTUKI I ZDROWIA

Sztuka jest odtwarzaniem rzeczy, konstruowaniem form bądź wyrażaniem przeżyć, jeśli wytwór tego odtwarzania, konstruowania, wyrażania jest zdolny zachwycać lub wzruszać albo wstrząsać. Nauka to autonomiczna część kultury służąca wyjaśnieniu funkcjonowania świata, w którym żyje człowiek. Zdrowie jest stanem pełnego fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu, a nie tylko całkowitego braku choroby czy niepełnosprawności.

Nauka i sztuka są do siebie w naturalny sposób podobne. Obie oznaczają poszukiwanie. W obu mają zastosowanie idee, teorie i hipotezy, tam gdzie umysł i ręce są czynne – w laboratorium i studio. Artyści naukowcy studiują zjawiska, ludzi, kulturę i historię, religię, mity, tworzą nowe idee i wartości. W starożytnej Grecji słowo art brzmiało techne, skąd powstały technika, technologia – terminy jednoznaczne zarówno dla nauki, jak i praktyk artystycznych.

Pojmowanie zdrowia jako funkcji stanu psychicznego i życzliwości społecznej, które równoważą stan chorobowy, nadaje sztuce istotne znaczenie. Sztuka daje choremu radość życia, poprawia jego samopoczucie. Akceptując chorego, niepełnosprawnego jako osobę twórczą, wartą pełnego zainteresowania, w części go uzdrawiamy. Człowiek chory potrzebuje akceptacji, tym bardziej że choroba wyzwala w nim kreatywność, i oczekuje, że zostanie ona dostrzeżona. W ostatnich latach definicja zdrowia została uzupełniona o sprawność do „prowadze-

nia produktywnego życia społecznego i ekonomicznego". Według Zygfryda Juczyńskiego mylne jest przedstawianie zdrowia i choroby jako przeciwstawnych krańców jednowymiarowej ciągłości. Stan psychiczny chorego i życzliwość społeczna mogą równoważyć stan chorobowy. Natomiast problemy emocjonalne lub izolacja społeczna mogą sprawić, iż człowiek mimo pełnej sprawności fizycznej poczuje się chory. Nie jest dobrze, gdy chory pozostaje sam ze swoją chorobą, naukowiec ze swoim odkryciem, artysta z dziełem. W takiej sytuacji chory nie jest uzdrawiany, naukowiec nie widzi praktycznych efektów swoich odkryć, a artysta nie odczuwa radości odbiorców. Nauka przedłuża życie, ale daje wiele efektów ubocznych. Sztuka nie uleczy, ale przeniesie chorego w świat, gdzie choroby nie są tak ważne. Nieuchronność końca życia powinna dać nam siłę dążenia do rzeczy dobrych i pięknych i cieszenia się nimi, póki możemy. Koniec trzeba zaakceptować.

Efektem rozwoju nauki skutecznie zwalczającej choroby, przedłużającej życie, zmniejszającej cierpienie będzie efekt otwarcia się na sztukę jako byt doskonały. Sztuka nie wyklucza związków z nauką. Powinna podążać za nią, aby nie pozostać w tyle za dokonaniami intelektualnymi ludzi, bowiem stałaby się wówczas nie na czasie, staromodna, oderwana od życia, straciłaby innowacyjność, przestałaby się rozwijać. Mogłaby stać się niepotrzebna. Do dzisiaj żylibyśmy w zaklętym kręgu realizmu formy klasycznej. Taki scenariusz trudno sobie wyobrazić, ponieważ sztuka często inspiruje naukowców. Artyści kierują się w swoim myśleniu fantazją, abstrakcją, improwizują, poszukują piękna. Często ich nierealna idea (*science fiction*) staje zrealizowaną rzeczywistością.

Najbardziej pożądaną ideą byłoby stworzenie panaceum (łac. panacea, gr. πανάκεια panákeia, od pan – wszystko i ákos – lekarstwo), środka leczniczego przeciw wszystkim chorobom. Taki lek jak na razie istnieje tylko w wyobraźni, można powiedzieć, że jest wyobraźnią, bowiem wyobraźnia jest lekiem na wszystko. Nie sądzę jednak, żeby Evidence-Based-Medicine EBM rozpatrywała wyobraźnię jako lek. John Lennon napisał o wyobraźni: „Imagine there's no heaven. It's easy if you try. No hell below us. Above us only sky". Niestety, nie ma w tej piosence nic o zdrowiu, raczej dotyczy polityki, wojen i związanych z nią cierpień. Panaceum epoki Johna Lennona, mam na myśli „sex, drugs and rock and roll", nie przyniosło rozwiązania. Jedynym tego typu lekiem wydaje się być filozofia.

Ludzi sztuki interesowały choroby i często przedstawiali je w swoich dziełach. Człowiek witruwiański Leonarda da Vinci chorował na przepuklinę, infantka Małgorzata Diego Velázqueza miała poważne zaburzenia hormonalne, a Mona Lisa podwyższony cholesterol. Na „Portrecie młodego mężczyzny" Sandra Boticellego namalowany szlachcic ma niezwykle długie palce, co według włoskiego lekarza może być spowodowane arachnodaktylią, zwaną inaczej pająkowatością palców. To anomalia, która wiąże się bezpośrednio z zespołem Marfana, czyli rzadką chorobą genetyczną. Na ten sam zespół Marfana cierpiała ponoć również modelka, która pozowała do obrazu Parmigianina „Madonna z długą szyją". Na licznych autoportretach Rembrandta widać zaczerwienie twarzy, malarz cierpiał bowiem na trądzik różowaty, który powoduje wyraźny rumień i teleangiektazje, czyli pękające naczynka krwionośne. Rafael Santi sportretował Michała Anioła jako Heraklita. Włoski lekarz stwierdził, że przedstawiony artysta cierpiał na puchliznę typową dla artretyzmu, czyli przewlekłej choroby stawów, zwanej inaczej skazą moczanową.

Przedstawianie objawów chorobowych w malarstwie jest czymś w rodzaju atlasu chorób namalowanego przez mistrzów, ale nie stanowi istoty sztuki i nie ma nic wspólnego z nauką. W relacjach nauki i sztuki dla zdrowia ludzkiego większe znaczenie wydaje się mieć nauka. Jednak prędzej czy później najbardziej zaawansowana technologia ustępuje naturalnemu końcu życia człowieka. Co wówczas pozostaje, jeżeli nie sztuka? W niej upatrywać można idei ponadczasowej. Sztuka dla wielu stanowi jedyny sens życia, jest pasją, spełnieniem, pierwszym i ostatecznym celem. Na początek przychodzi mi na myśl Tadeusz Nalepa, Czesław Niemen, Wojtek Korda, Ada Rusowicz, Tadeusz Popławski, Jacek Lech, muzycy ery big beatu. Powoli odchodzą, ale nikt nie będzie pamiętał ich historii chorób, tylko ich muzykę. Ada Rusowicz pokonała śmierć przez geny przekazane swojej córce Annie, która śpiewa jak mama. Fryderyk Chopin zmarł z powodu gruźlicy, ale jego sztuka przetrwała. Definitywnie prątka gruźlicy pokonała nauka w osobie Roberta Kocha, który publicznie poinformował o tym odkryciu w trakcie krótkiego wykładu wygłoszonego 24 marca 1882 r. w Physiologische Gesellschaft w Berlinie. W 1998 r. ogłoszono zsekwencjonowanie genomu szczepu H37Rv Mycobacterium tuberculosis. Zawiera on 4 mln par zasad oraz 3959 genów. Istota, która zabiła Fryderyka,

wygląda dość skomplikowanie, a została pokonana w jakimś sensie przez sztukę, bowiem kompozycje Chopina żyją. Gdyby leki zwalczające skutecznie gruźlicę były znane w jego czasach, mógłby tworzyć znacznie dłużej. Czy to oznacza przewagę nauki nad sztuką? Nie, to oznacza, że dwa zjawiska muszą spotkać się razem – geniusz artysty i naukowca – aby osiągnąć cel.

Tak było w wielu przypadkach, jak chociażby w historii Ludwika van Beethovena. Beethoven, mając 28 lat, był już osobą niedosłyszącą, a w wieku 31 lat, oprócz upośledzenia słuchu z utratą tonów wysokich i utratą zrozumienia mowy, miał dokuczliwe szumy uszne i nadwrażliwość na dźwięki. Johann Melzel, wynalazca metronomu, udzielił niewielkiej pomocy Beethovenowi, a mianowicie dał mu protezę słuchową w postaci tuby. Dalszym wsparciem był drewniany kijek, który Beethoven wkładał między zęby, a koniec umocowywał na pulpicie fortepianu, aby w ten sposób móc odczuwać drgania. Od 1816 r. porozumiewać się z Beethovenem można było za pomocą słowa pisanego, stąd tzw. zeszyty rozmów z Beethovenem. Dlaczego kompozytor był niedosłyszący, a później głuchy? Obecnie uważa się, że cierpiał na tzw. przewlekłą głuchotę ucha wewnętrznego. Czy można by dzisiaj wyleczyć Beethovena z jego choroby? Wyleczyć na pewno nie, natomiast mógłby mu pomóc nowoczesny aparat słuchowy. Może implant?

Muzyka jako immanentna część arteterapii może mieć wpływ na stan zdrowia człowieka i długość życia, ale nie będzie to wpływ dominujący. Nie można przedkładać wartości nauki nad sztukę, ale nie można też przedkładać wartości sztuki nad naukę. Geniusze tworzący genialne teorie naukowe, skuteczne leki są również artystami. Nie mogą tylko pozwolić sobie na błąd, na improwizację, na dowolną interpretację, są bowiem ograniczani prawami funkcjonowania świata, a dzieła, które tworzą, muszą być z nimi w pełni kompatybilne, inaczej nie działają. Nie można wyrokować o przewadze sztuki nad nauką lub odwrotnie, bo obie są ludziom potrzebne. Nauka jest również sztuką, tyle że zdyscyplinowaną. Czy ludzkość mogłaby osiągnąć tyle co dotychczas, posługując się wyłącznie sztuką? Oczywiście, że nie. Jednak jeżeli uznamy ludzi nauki za artystów, a ich działalność również za dziedzinę sztuki, to oczywiście tak. Ludzie nauki odkrywają piękno przyrody za pomocą zdjęć mikroskopowych, obrazów przestrzeni kosmicznej, cząstek atomu, które ukazują urodę mikrokosmosu. Ludzie nauki tworzą urządzenia „State of the art", które pozwalają na poznanie i eksplorację świata, inspirują. Najlepszym przypadkiem wydaje się połączenie w jednej osobie geniusza człowieka nauki i artysty. Zdaje się, że ktoś taki już był – to Leonardo da Vinci. Może pojawią się kolejni geniusze? Ale w oczekiwaniu na nich powinniśmy skupić się na współtworzeniu i współpracy artystów i naukowców w dążeniu do harmonii życia, czyli połączenia logiki z abstrakcją. W dużej mierze sztuka i nauka funkcjonują niezależnie, a ich związki nie są łatwe i oczywiste. Zdrowie jest funkcją zarówno efektów nauki, jak i uskrzydlania sztuką. I nie można sobie bez nich wyobrazić życia, bez tego wszystkiego, co dają nam sztuka i nauka. To tak jakby w Krakowie nagle zniknął rynek starego miasta, efekt osiągnięć nauki i sztuki.

Kiedy medycyna jest nauką, a kiedy sztuką? W sytuacji krańcowo trudnej, gdy naukowe metody leczenia nie są skuteczne, lekarz ma dwa wyjścia: albo terapię heroiczną, albo sztukę leczenia nadającą sens życiu. Terapia heroiczna funkcjonuje na zasadach naukowych, ale nie do końca sprawdzonych i zwykle jest w fazie zerowej lub pierwszej badań klinicznych. Zgodę na takie leczenie wyraża komisja bioetyczna. Ryzyko w tym wypadku jest podejmowane w obliczu nieuchronnej śmierci pacjenta.

Autokreacja twórcza pacjenta nieuleczalnie chorego to arteterapia, leczenie sztuką, uznaną dziedziną uzdrawiania pacjenta poprzez zmianę orientacji życia na sztukę wobec nieuniknioności przemijania, co jest w części eufemizmem zastępującym nieuniknioność śmierci. Roztropność (łac. prudentia) i logika nakazuje myśleć o leczeniu ludzi w kategoriach ściśle naukowych. Sztuka ma tu znaczenie o tyle, o ile odkrycia naukowe są sztuką. To oznaczałoby deprecjację arteterapii lub co najwyżej przypisywanie jej roli polepszania zdrowia w kategoriach samooceny, subiektywnych, filozoficznych, a nie realnej, sprawdzalnej metodami laboratoryjnymi poprawy.

Zapadalność na choroby jest często rozpatrywana w kategoriach psychosomatycznych, co oznacza, że przyczyna choroby często tkwi w mózgu, w psychice. I tak jest po części. Liczne badania dowodzą, że stres ujemny doprowadza do rozwoju choroby, a dobre warunki dla psyche i somy powodują szybsze zdrowienie. Jednak na przykładach takich chorób, jak białaczki dzieci, cukrzyca, choroba niedokrwienna serca, zakażenia zagrażające życiu i wielu innych, wiadomo, że bez cytostatyków, insuliny, stentów, antybiotyków pacjenci nie przeżyliby.

Ważne jest pytanie o związki sztuki i medycyny w rodzaju czy medycyna jest sztuką opartą na osiągnięciach nauki, czy sztuką medyczną rozumianą jako sztuka leczenia człowieka inspirująca naukę. Nauka i sztuka są sobie potrzebne i mają określone miejsca w zapobieganiu chorobom i ich leczeniu. Są sobie bliskie, cechuje je pasja twórcza i dążenie do doskonałości. Jak jednak sztuka leczenia ma nadążyć i równać się z rozwojem nauki rozumianej jako high-tech? Jak określić rolę sztuki w zdrowiu człowieka, skoro od 1901 r. nie pojawiła się w dziedzinie fizjologii i medycyny nagroda mająca związek ze sztuką? W roku 1901 Niemiec Emil Adolf von Behring otrzymał Nagrodę Nobla za wykrycie serum do walki z błonicą i tak już pozostało. Czy nie ma odkryć na granicy sztuki i medycyny mających istotne znaczenie dla zdrowia ludzi?

Jacek Rudnicki

WYRÓŻNIENIE DLA OŚRODKA WCZASOWEGO PUM

Pomorski Uniwersytet Medyczny dysponuje dwoma ośrodkami wczasowymi w atrakcyjnych miejscowościach turystycznych – Dziwnowie i Barlinku. Z roku na rok ośrodki te zmieniają swój wygląd, a wypoczywającym zapewniają lepsze warunki. Za atmosferę, dodatkowe atrakcje i rozrywki w trakcie turnusów i krótkich pobytów odpowiadają kierownicy ośrodków i Dział Socjalno-Bytowy Pracowników PUM. Zawsze można wybrać dowolną formę i styl wypoczynku. Sezon wczasowy w obiektach PUM rozpoczyna się w połowie czerwca i trwa do połowy września. Dzięki kilku całorocznym pawilonom jest możliwość korzystania z wypoczynku również poza sezonem. Dumą uczelni jest ośrodek w Barlinku, który w marcu otrzymał Perełkę Turystyczną 2014 za podnoszenie standardów jakości obiektów noclegowych. Nagrodę podczas lutowej uroczystej gali wręczył Dariusz Zieliński, burmistrz Barlinka, a odebrał ją Krzysztof Sędłak, kierownik OW PUM w Barlinku.

Ośrodek wczasowy w Barlinku (około 85 km od Szczecina) położony jest przy ul. Sportowej 6. W ubiegłym roku na terenie należącym do uczelni wybudowano 16 komfortowych domków wczasowych. Wraz z istniejącymi pawilonami tworzą bazę, w której może teraz wypoczywać jednocześnie ponad 100 osób. Wszystkie domki mają aneksy kuchenne oraz toalety. Do dyspozycji wczasowiczów jest także kort tenisowy, boisko do siatkówki, plac zabaw dla dzieci i bezpłatny parking samochodowy.

Barlinek i gmina są regionem o ciekawej historii i ludziach, znakomicie wykorzystującym walory turystyczne: czyste jeziora i ciekawy park krajobrazowy. Okolica słynna jest nie tylko w Polsce z doskonale przygotowanych tras spacerowych. To Europejska Stolica Nordic Walking.

Kinga Brandys
rzecznik prasowy

Barlinek 24.02.2015

Turystyczna Perełka Barlinka 2014

Ośrodek Wypoczynkowy
Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego
w Szczecinie

Z wielką satysfakcją składam podziękowania za podnoszenie jakości i standardu obiektów noclegowych w Barlinku.

Jestem przekonany, że Państwa dotychczasowe działania przyczyniły się znacznie do rozwoju turystyki w Mieście i Gminie Barlinek. Życzę wszelkiej pomyślności w życiu osobistym i zawodowym.

Burmistrz Barlinka

Barlinek
To mnie rusza!

PRZEMÓWIENIE WYGŁOSZONE PODCZAS UROCZYSTOŚCI POGRZEBOWYCH PROF. DR. HAB. ANDRZEJA GUSTY W DNIU 16 STYCZNIA 2015 R.

Szanowni Państwo,

Spotykamy się dzisiaj z bardzo smutnego powodu, a mianowicie aby pożegnać zmarłego Pana Profesora Andrzeja Gustę. Spotykamy się, aby wyrazić zmarłemu szacunek, podzielić się żalem i przekazać serdeczne wyrazy współczucia najbliższym Pana Profesora: małżonce, synowi, rodzinie, przyjaciołom, znajomym i współpracownikom.

Profesor Andrzej Gusta urodził się w 1935 r. w Żukowie w rodzinie inteligenckiej. Studia medyczne ukończył w 1958 r., a więc wcześniej niż urodził się wygłaszający te słowa. Rozpoczął pracę na Oddziale Chirurgii Urazowej i Ortopedii w Gorzowie Wielkopolskim, tam uzyskał w 1962 r. specjalizację pierwszego stopnia. W 1966 r. przeniósł się do Szczecina i podjął pracę w nowo powstałej Klinice Ortopedii Pomorskiej Akademii Medycznej.

Profesor Andrzej Gusta uzyskał drugi stopień specjalizacji w 1967 r., obronił rozprawę doktorską w roku 1972, tytuł doktora habilitowanego uzyskał w 1987 r., w 1991 r. stanowisko profesora Pomorskiej Akademii Medycznej. W 1996 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 2003 tytuł profesora zwyczajnego. Do końca września 2006 r. kierował Katedrą i Kliniką Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu.

Ale w Klinice pracował do końca. Mieliśmy tę niebywałą przyjemność i zaszczyt konsultować z Nim trudne przypadki medyczne, prosić o radę i po prostu nadal się z Nim spotykać. Udało się nam zatrzymać Pana Profesora w naszej Klinice, gdzie mógł nadal pozostać aktywnym zawodowo i po prostu nadal być w tym miejscu, któremu poświęcił całe swoje życie zawodowe, energię i czas. Był z nami i u nas aż do ostatniej chwili swojego życia. Jesteśmy z tego powodu bardzo dumni.

Dorobek naukowy Profesora Andrzeja Gusty to prawie 200 prac naukowych i trzy monografie. Profesor wypromował ośmiu doktorantów i jednego habilitanta. Recenzował liczne rozprawy doktorskie i habilitacyjne oraz był recenzentem dorobku naukowego w postępowaniu o nadanie tytułu profesora. Jedenastu Jego podopiecznych uzyskało specjalizację z ortopedii i traumatologii narządu ruchu.

Pan Profesor był bardzo aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Ortopedyczne-

go i Traumatologicznego, był między innymi przewodniczącym Sądu Koleżeńskiego, pełnił funkcję przewodniczącego Sekcji Osteosyntezy Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego. W 2004 r. został członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego. Był również aktywnym członkiem międzynarodowych towarzystw naukowych, wykładał na kursach międzynarodowych. Był recenzentem dwóch najważniejszych polskich czasopism ortopedycznych: „Chirurgii Narządów Ruchu i Ortopedii Polskiej" oraz „Ortopedii Traumatologii i Rehabilitacji".

W swoim pracowitym życiu zorganizował wiele zjazdów, sympozjów, spotkań naukowych i kursów, w tym międzynarodowych. W latach 1975–1982 pełnił funkcję specjalisty wojewódzkiego do spraw ortopedii i traumatologii w województwie koszalińskim, a potem przez 25 lat w województwie zachodniopomorskim.

Profesor Andrzej Gusta był wielokrotnie wyróżniany: między innymi Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i wieloma innymi odznaczeniami.

Wychowankowie i uczniowie Profesora Andrzeja Gusty są dzisiaj kierownikami lub ordynatorami prawie wszystkich klinik lub oddziałów ortopedyczno-urazowych województwa zachodniopomorskiego. Wielu z nich zostało również docenionych i zatrudnionych poza granicami Polski. Dzisiejsza Katedra i Klinika Ortopedii, Traumatologii i Onkologii Narządu Ruchu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego mieszcząca się w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 przy ul. Unii Lubelskiej jest również renomowaną szkołą dla młodych adeptów naszej trudnej specjalności lub kolejnym etapem do dalszych znaczących sukcesów zawodowych i naukowych.

Profesor Andrzej Gusta całą swoją karierę zawodową i naukową związał z Pomorską Akademią Medyczną w Szczecinie – w sumie aż 49 lat. Do ostatniej chwili prowadził doktorantów Studium Doktoranckiego naszej uczelni. Pracowitość Pana Profesora i owoce tej pracowitości są w swojej rozległości bardzo trudne do wyliczenia. Za przykład pracowitości i niespożytej energii Zmarłego niech posłuży historia, którą ośmielę się krótko opowiedzieć. Gdy pracowaliśmy jeszcze w szpitalu w Zdunowie, a tam zachodniopomorska ortopedia i traumatologia powstawała, ja, młody asystent, odezwałem się około godz. 3 w nocy do kierownika dyżuru, a był nim młody docent Andrzej Gusta, że ilość zadań i obowiązków mi powierzanych dawno przekroczyła moje możliwości, a moja doba też liczy tylko 24 godziny. Na to usłyszałem krótką odpowiedź: „Jeżeli Pan, Panie Kolego, ma siłę i czas zastanawiać się nad tym, to znaczy, że nie wykorzystał Pan jeszcze swoich możliwości i że powinien Pan sobie poszukać jeszcze jakiegoś następnego zadania".

I tak było. Kto wytrzymał trudy pracy u Pana Profesora Andrzeja Gusty, to z reguły zostawał bardzo dobrym ortopedą. Nie obejrzeliśmy się i tak nagle to pracowite życie naszego Szefa i Nauczyciela dobiegło końca.

Przepraszam, jeżeli nie powiedziałem wszystkiego, co ważne. Żegnam dziś promotora mojej rozprawy doktorskiej i opiekuna mojej habilitacji. Ale mogę i chcę powiedzieć, że jeżeli nie spotkałbym na swojej drodze Pana Profesora, to nie byłbym tu dzisiaj razem z Państwem. Z wielkim smutkiem żegnam więc Pana Profesora Andrzeja Gustę w imieniu Katedry i Kliniki Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu PUM w Szczecinie, żegnam w imieniu pracowników Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, żegnam w imieniu Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, żegnam w imieniu Międzynarodowego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego SICOT.

Trudno, jeżeli tak już musi być. Ale z owoców Jego pracy będziemy jeszcze bardzo długo korzystać.

Pan Profesor Andrzej Gusta niech odpoczywa w spokoju! Cześć jego pamięci !

Andrzej Bohatyrewicz

REMONT REKTORATU

21 stycznia w budynku Rektoratu PUM przy ul. Rybackiej rozpoczął się remont holu, korytarzy i głównej klatki schodowej. Prace trwały do kwietnia. O ich zakresie z mgr. inż. Robertem Ulassem, wicekanclerzem ds. inwestycji, rozmawia red. Kinga Brandys.

– Prace remontowe obejmowały pomieszczenia i korytarze w budynku przy ul. Rybackiej 1, w tym główną, najbardziej reprezentacyjną klatkę schodową, oraz w przyległym obiekcie przy ul. Podgórnej 22–23. Wykonano następujące prace: malowanie ścian i sufitów, wymianę okładzin z płyt GK na ścianach i stropach, wymianę stolarki okiennej wraz z parapetami i stolarki drzwiowej, a także posadzki z PCV oraz ułożono na posadzce płytki gres. Ponadto wymieniono piony instalacji c.o. oraz grzejniki, oświetlenie i niesprawne instalacje elektryczne i teletechniczne.

Kinga Brandys: – Czy planowane są kolejne inwestycje? Przypomnijmy, ostatni duży remont był tu przeprowadzony w 2006 r. za pieniądze uzyskane z UE.

– Aktualnie Dział Techniczny PUM pracuje nad ekspertyzą rzeczoznawcy ppoż., aby móc wykonać zalecenia komendanta miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w sprawie dostosowania budynku Rektoratu oraz przyległego przy ul. Podgórnej 22–23 do obowiązujących przepisów przeciwpożarowych. Po uzgodnieniu wytycznych rzeczoznawcy ppoż., konserwatora zabytków i straży pożarnej planujemy opracowanie wielobranżowego projektu, który pozwoli na adaptację strychu, zwiększenie funkcjonalności sal i pomieszczeń oraz znacząco podniesie komfort pracy m.in. dzięki modernizacji wentylacji. Budynek Rektoratu jest wpisany do rejestru zabytków, dlatego wszystkie opracowania musimy uzgadniać z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

– Ten budynek powstał w latach 1900–1902. Zaprojektował go znakomity budowniczy Adolf Wilhelm Meyer-Schwartau, twórca wielu innych obiektów Szczecina. Nie można więc dowolnie go zmieniać i przebudowywać.

– Oczywiście, musimy pogodzić funkcjonalności obiektu z zachowaniem jego oryginalnego kształtu i wystroju. Wysoki koszt planowanej inwestycji na pewno wydłuży jej realizację na kilka lat i będzie wymagał pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. Ale efekt końcowy może nas zaskoczyć. Ten piękny obiekt wymaga zaangażowania sił i środków.

– Dziękuję za rozmowę.

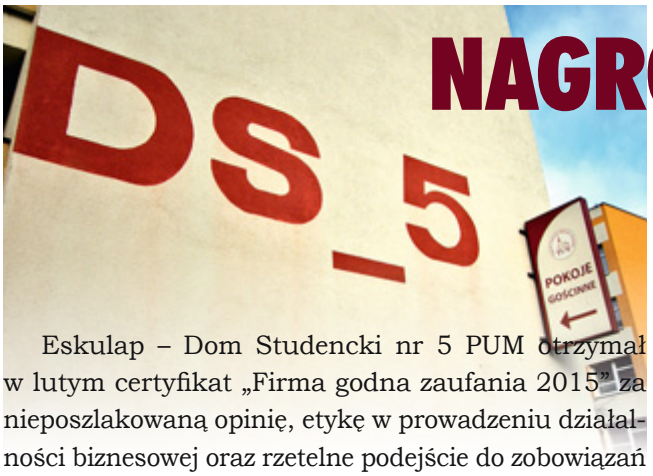

NAGRODA DLA DS NR 5

Eskulap – Dom Studencki nr 5 PUM otrzymał w lutym certyfikat „Firma godna zaufania 2015” za nieposzlakowaną opinię, etykę w prowadzeniu działalności biznesowej oraz rzetelne podejście do zobowiązań wobec klientów i kontrahentów.

DS Eskulap przy ul. Dunikowskiego w Szczecinie dysponuje 144 pokojami jedno- i dwuosobowymi, w tym 17 pokojami gościnnymi (jedno-, dwu- i trzyosobowymi oraz apartamentami jedno- i dwupokojowymi). W pokojach gościnnych są m.in. lodówki, telewizory i dostęp do Internetu. Ceny w zależności od standardu pokoju wynoszą od 70 do 180 zł za dobę. Telefon do recepcji: 91 4820316 i 91 4826772.

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie dysponuje trzema akademikami z ponad 600 miejscami. Wszystkie zlokalizowane są przy ul. Dunikowskiego, skąd blisko do szpitala na Pomorzanach, Biblioteki Głównej i budynków Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Pobliskie przystanki tramwajowe i autobusowe zapewniają szybkie połączenie z innymi obiektami uczelni.

We wszystkich akademikach do dyspozycji studentów przygotowano pokoje jedno-, dwu- i trzyosobowe. W niektórych są pokoje typu studio z aneksem kuchennym i łazienką. Każdy pokój wyposażony jest w telewizor i telefon oraz dysponuje dostępem do Internetu. Wspólne są pokoje do nauki, sala telewizyjna oraz pralnia.

Kinga Brandys

CZYTAMY POMAGAMY

Kolejny dzień w szpitalnej sali. Na tyle już znanej, że nie ma nic, co mogłoby wzbudzić zainteresowanie dzieci, ale przy tym na tyle obcej, iż „poczucie bezpieczeństwa" jest antonimem tego, co odczuwają mali pacjenci. Nie dzieje się nic, co mogłoby choć na chwilę wyrwać maluchy ze szpitalnego świata. Świata, w którym nie zawsze są obecni rodzice i rodzeństwo, nie ma ukochanych zabawek, a ich miejsce zajmują rzeczy, które są dla dziecka obce i często kojarzą się wyłącznie z bólem.

Właśnie dlatego my, studenci medycyny, postanowiliśmy w miarę swoich możliwości pomóc dzieciom przeżyć najmilej jak to możliwe czas spędzony w szpitalu. „Czytamy Pomagamy" jest ogólnopolskim projektem IFMSA-Poland pod patronatem fundacji ABC XXI Cała Polska Czyta Dzieciom, w który włączają się również członkowie Oddziału Szczecin. W centrum naszych działań jest czytanie dzieciom bajek, których kolorowy świat odciąga myśli od ponurej rzeczywistości. Propaguje to nie tylko czytelnictwo, ale również w dużym stopniu rozwija wyobraźnię i umiejętność słuchania.

Akcja przebiega następująco: wybieramy się na jeden ze szczecińskich szpitalnych oddziałów dziecięcych, zapraszamy wszystkie dzieci do zabawy z nami. Rozmawiamy z nimi, chcemy je jak najlepiej poznać, po czym przemieniamy się w postaci z bajek i odczytujemy tekst z podziałem na role. Po przedstawieniu i rozmowie na temat treści lektury nastaje czas na „pracę twórczą", czyli między innymi kolorowanki z postaciami z opowiadania czy inne prace plastyczne związane z tematem. Zajmuje to czas, pobudza kreatywność oraz przede wszystkim pojawia się duma z własnych dzieł. Jest to także okazja do poznania kolegów z innych sal, co jest szczególnie ważne w przypadku dzieci bardziej nieśmiałych. W dużym stopniu ułatwia to pobyt poza domem.

Od początku roku akademickiego udało nam się odwiedzić Klinikę Pediatrii, Endokrynologii, Diabetologii, Chorób Metabolicznych i Kardiologii Wieku Rozwojowego w SPSK nr 1 oraz Oddziały Dziecięce SPWSZ przy ul. Arkońskiej. W najbliższej przyszłości planujemy złożyć wizytę na kolejnych oddziałach.

Nam, przyszłym medykom, projekt daje przeogromną satysfakcję i ładuje nas mnóstwem pozytywnej energii. Najważniejszy jest uśmiech na twarzy dzieci i poczucie, że mogliśmy im uprzyjemnić czas spędzony w szpitalnych warunkach.

Ewa Mikołajczak, III rok WLzONwJA
Zdjęcia Mikołaj Górski, II rok WLzONwJA

DOLINA MUKOLINKÓW

W dniu 28 lutego odbyła się czwarta już edycja akcji charytatywno-edukacyjnej „Dolina Mukolinków". Głównymi organizatorami była Fundacja MATIO, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA-Poland Oddział Szczecin oraz lekarze pracujący na co dzień w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 PUM na czele z dr Iwoną Ostrowską. Akcja „Dolina Mukolinków" zorganizowana została w ramach kampanii społecznej „XIV Ogólnopolski Tydzień Mukowiscydozy", który w tym roku przebiegał pod hasłem: „Mukowiscydoza. Masz ją w genach".

Galeria Turzyn wypełniła się tysiącami ludzi, którzy chcieli pomóc chorym na mukowiscydozę. Szczecinianie i odwiedzający miasto turyści mogli porozmawiać z lekarzami ze szczecińskich szpitali, studentami medycyny, ratownikami medycznymi oraz dietetykami. Istniała możliwość bezpłatnego wykonania badania ciśnienia tętniczego, zawartości glukozy we krwi, parametrów płuc, składu ciała oraz skorzystania z porad dietetycznych organizowanych przez studentów.

Wydarzenie miało także część artystyczną: występy taneczno-wokalne, recitale młodych wokalistów, pokaz

pierwszej pomocy, pokaz mistrzów karate, występy klauna Tomiego, a także kiermasz prac plastycznych, malarskich, biżuterii czy zabawy edukacyjne, np. Szpital Pluszowego Misia prowadzony przez studentów PUM zrzeszonych w IFMSA-Poland Oddział Szczecin.

Wszyscy odwiedzający w tym dniu Galerię Turzyn, a było ich parę tysięcy, mieli możliwość dowiedzieć się, czym jest choroba genetyczna, jaką jest mukowiscydoza, poznać jej przyczyny, przebieg, ryzyko występowania w rodzinie. Działaliśmy, rozdając ulotki informacyjne, przeprowadzając wywiady z zaproszonymi gośćmi (lekarzami, dietetykami, rodzicami dzieci chorych na mukowiscydozę oraz „mukolinkami", czyli osobami chorymi na tę chorobę). Wszystkie pozyskane tego dnia środki (ponad 2300 zł) służyć będą finansowemu wsparciu leczenia dzieci z mukowiscydozą z rodzin będących w trudnej sytuacji materialnej z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Dziękujemy prof. Andrzejowi Ciechanowiczowi, rektorowi PUM za wielką przychylność dla naszych działań, personelowi SPSK-1, wolontariuszom, darczyńcom oraz wszystkim rodzicom dzieci chorych na mukowiscydozę z województwa zachodniopomorskiego i ich przyjaciołom za nieodmienny optymizm i wolę działania na rzecz chorych na mukowiscydozę.

Tomasz Machałowski, III rok WLzONwJA
dr Iwona Ostrowska, SPSK nr 1
Zdjęcia Mikołaj Górski

IFMSA-POLAND NA RÓŻOWO

Studenci z IFMSA-Poland Oddział Szczecin postanowili uczcić Dzień Kobiet na sportowo! Podczas Biegu Kobiet Alkala, który odbywał się na szczecińskich błoniach 8 marca, edukowaliśmy uczestniczki biegu pod kątem profilaktyki raka szyjki macicy i innych nowotworów kobiecych. Na stoisku o wdzięcznej nazwie PinkLips Project biegaczki (i ich kibice!) mogli nie tylko dowiedzieć się, jak ważna jest profilaktyka w postaci regularnych badań cytologicznych czy samobadania piersi, ale też rozluźnić się przed rywalizacją. Zachęcaliśmy do wykonania sobie zdjęcia z różowymi ustami oraz tekstami promującymi profilaktykę raka szyjki macicy, takimi jak: „TAK dla cytologii" czy „A Ty kiedy ostatnio robiłaś cytologię?". Dodatkowo proponowaliśmy pomalowanie ust na różowo. Usta nie tylko pasowały do koloru koszulek, w których biegały panie, ale przede wszystkim był to symbol kobiecej świadomości na temat raka szyjki macicy. Cały projekt PinkLips ma ustanowić różową granicę raka oraz przypominać kobietom, że nie ma nic ważniejszego niż ich zdrowie, o które muszą zadbać. Do naszego stoiska podchodziły często całe rodziny, mamy z córkami, a nawet panowie, którzy zabierali ulotki dla znajomych kobiet. Sprzyjała nam nie tylko piękna pogoda, ale też entuzjastyczne nastawienie uczestniczek biegu.

Martyna Narożniak II rok WLzONwJA
Zdjęcia Małgorzata Oczachowska,
Szymon Śmietana

DNI NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

SZCZECIN

13-14 MAJA 2015 R.

13 maja

10.00-13.00

POSIEDZENIE RADY NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

Sala Rad Wydziałów PUM (nr 109)
Pomorski Uniwersytet Medyczny
w Szczecinie
ul. Rybacka 1

WSTĘP DLA ZAPROSZONYCH GOŚCI

14.00-17.30

PREZENTACJE LAUREATÓW KONKURSÓW NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

Aula im. prof. Zdzisława Łaskiego (IV p.)
Akademia Morska w Szczecinie
Wały Chrobrego 1-2

WSTĘP DLA ZAPROSZONYCH GOŚCI

10.00-16.30

WARSZTATY DLA PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI

- Jak przygotować wniosek do NCN od strony formalnej?
- Jak aneksować umowę, sporządzić raport, rozliczyć i zamknąć projekt?
- Jak przebiega kontrola projektu w jednostce?

GRUPA I

Budynek Rektoratu
Mała Sala Senatu (nr 110)
Uniwersytet Szczeciński
al. Jana Pawła II 22a

WSTĘP PO REJESTRACJI

GRUPA II

Budynek Rektoratu
Duża Sala Senatu (nr 111)
Uniwersytet Szczeciński
al. Jana Pawła II 22a

WSTĘP PO REJESTRACJI

14 maja

10.00-16.30

WARSZTATY DLA PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI

GRUPA III

Sala Kameralna (nr 102)
Akademia Sztuki
pl. Orła Białego 2

WSTĘP PO REJESTRACJI

GRUPA IV

Sala Senatu (nr 105)
Akademia Sztuki
pl. Orła Białego 2

WSTĘP PO REJESTRACJI

11.00-14.00

SPOTKANIA DLA WNIOSKODAWCÓW

- Jak starać się o granty w NCN?
- W którym konkursie startować?
- Jak napisać wniosek?
- Jakich błędów nie popełniać?

Zapraszamy do uczestnictwa w spotkaniach tematycznych

NAUKI HUMANISTYCZNE, SPOŁECZNE I O SZTUCE

Sala Kongresowa Wydziału Humanistycznego
(nr 185), Uniwersytet Szczeciński
ul. Krakowska 71-79

WSTĘP WOLNY

NAUKI ŚCISŁE I TECHNICZNE

Audytorium im prof. Stanisława Skoczowskiego (Aula nr 130)
Wydział Elektryczny Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie
ul. 26 kwietnia 10

WSTĘP WOLNY

NAUKI O ŻYCIU

Budynek Rektoratu – Aula
Pomorski Uniwersytet Medyczny
w Szczecinie
ul. Rybacka 1

WSTĘP WOLNY

ORGANIZATORZY

Narodowe Centrum Nauki

PATRONAT MEDIALNY

PATRONAT HONOROWY

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

WWW.NCN.GOV.PL
DNI.NCN@NCN.GOV.PL
TEL. 12 341 9181
NARODOWE CENTRUM NAUKI
UL. KRÓLEWSKA 57, 30-081 KRAKÓW

POMORSKI · UNIWERSYTET · MEDYCZNY
W SZCZECINIE